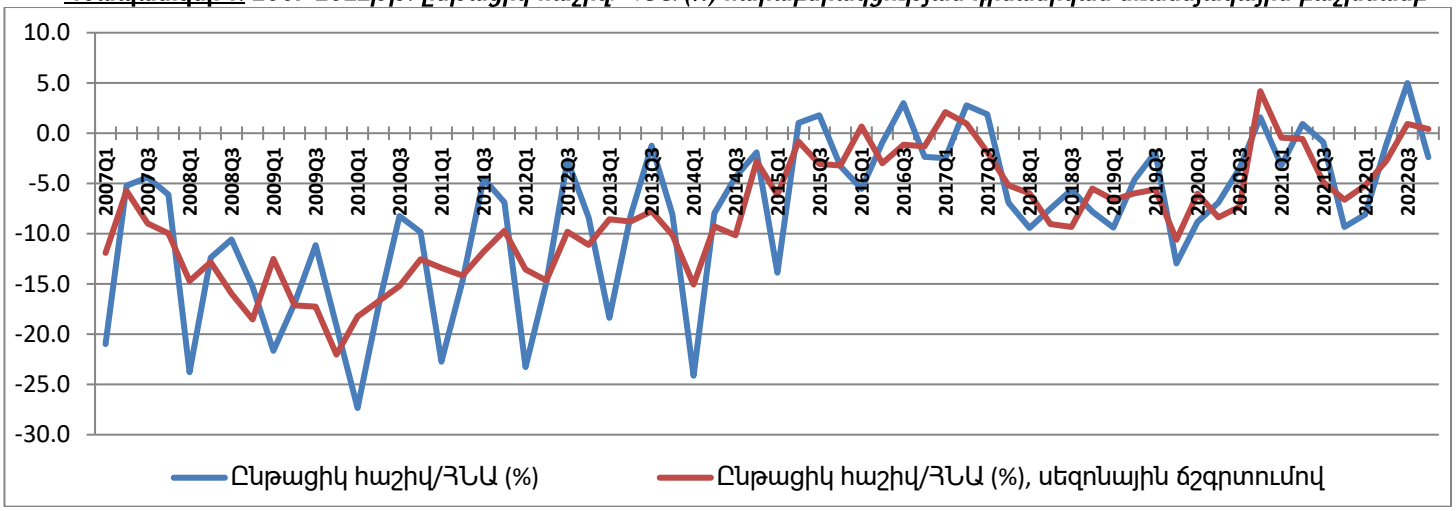
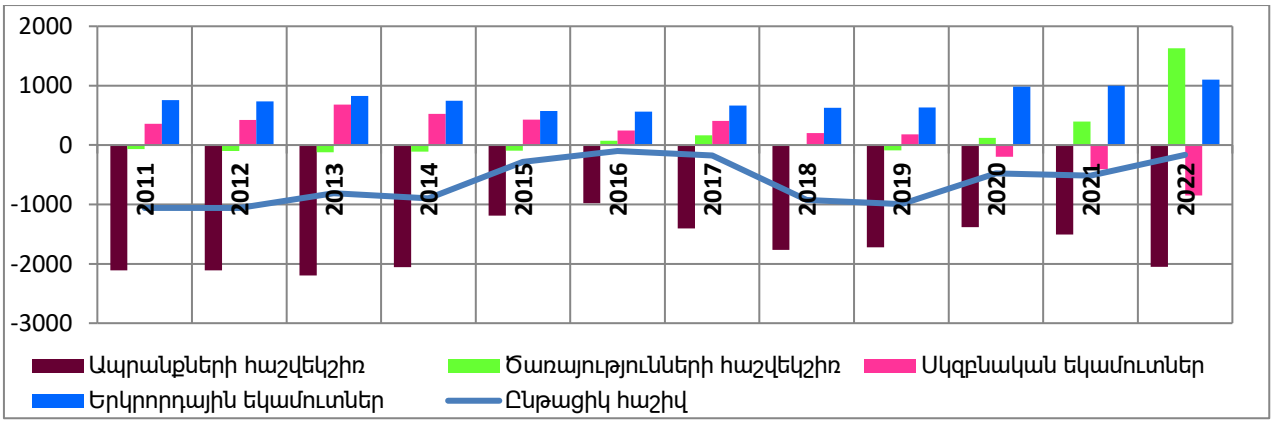
ՀՀ վճարային հաշվեկշիռը 2022 թվականի հունվար-դեկտեմբերին[1]

2022թ. հունվար-դեկտեմբերին ընթացիկ հաշվի պակասուրդը կազմել է 167.0 մլն ԱՄՆ դոլար (հետայսու՝ դոլար), 2021թ. հունվար-դեկտեմբերի 515.1 մլն դոլար պակասուրդի համեմատ նվազել է 348.1 մլն դոլարով (տես՝ հավելվածների թիվ 1 աղյուսակը): Ընթացիկ հաշիվ/ՀՆԱ հարաբերակցությունը 2022թ. հունվար-դեկտեմբերին կազմել է -0.9%՝ նախորդ տարվա հունվար-դեկտեմբերի -3. 7%-ի փոխարեն:

Գծապատկեր 1. *2007-2022թթ. ընթացիկ հաշիվ/ՀՆԱ (%) հարաբերակցության դինամիկան եռամսյակային բաշխմամբ[2]*

Գծապատկեր 2. *Ընթացիկ հաշվի բաղադրիչների կառուցվածքը 2011-2022թթ. հունվար-դեկտեմբեր ամիսների կտրվածքով*

Ընթացիկ հաշվի հիմնական մաս կազմող *ապրանքների բացասական հաշվեկշիռը* 2022թ. հունվար-դեկտեմբերին նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճել է 544.6 մլն դոլարով՝ 1504.8 մլն դոլարից դառնալով 2049.4 մլն դոլար:

[1] Նյութում օգտագործված են ՎՀՁ 6-ի սկզբունքներին համապատասխան կազմված վճարային հաշվեկշռի տվյալները:

[2] Շարքերի սեզոնային հարթեցումը կատարվել է Demetra+ ծրագրային փաթեթի X-12 ARIMA մեթոդի միջոցով:

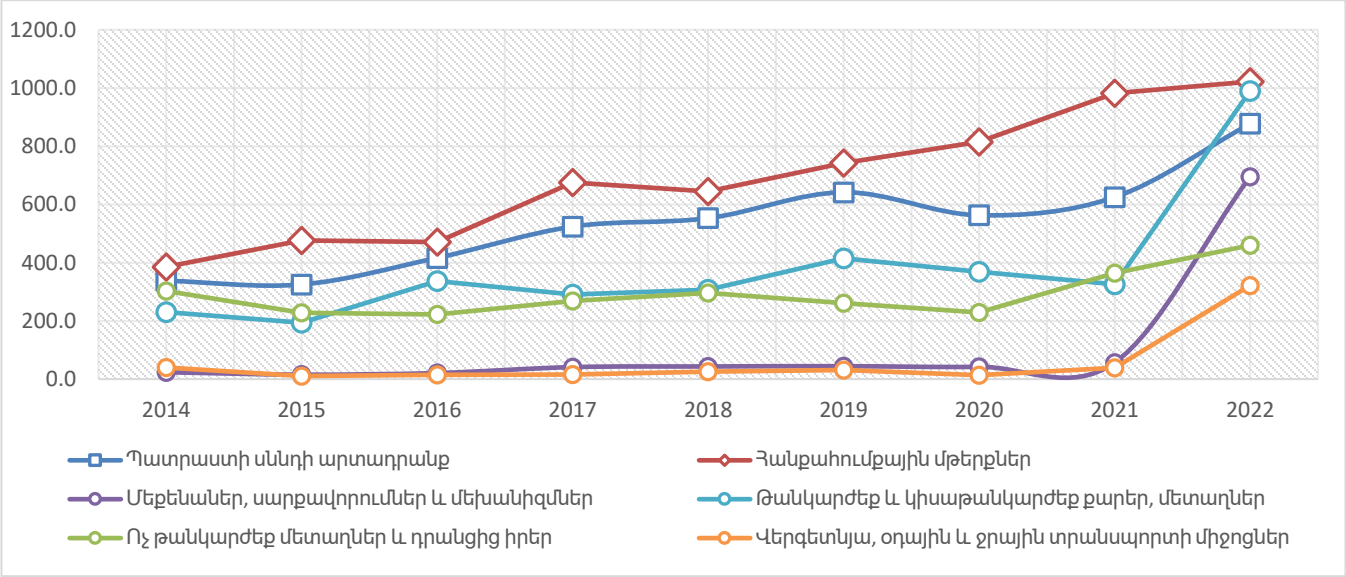
Ապրանքների արտահանումը (կրեդիտ)[3] 2022 թվականի հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 5521. 4 մլն դոլար՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճելով 68. 5%-ով[4], իսկ ***ներմուծումը (դեբետ)***[3] աճել է 58. 3 %-ով՝ կազմելով 7570. 8 մլն դոլար, արդյունքում ապրանքների գծով բացասական մնացորդը աճել է 544. 6 մլն դոլարով:

Ըստ ստացված տվյալների 2022թ. հունվար-դեկտեմբերին ***արտահանման*** կառուցվածքում[5] հիմնական ապրանքախմբերից աճ է արձանագրվել «**Թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարեր, մետաղներ և դրանցից իրեր**» (աճել է 3.0 անգամ կամ 663.0 մլն դոլարով՝ հիմնականում ադամանդե քարի, անմշակ ոսկու գծով), «**Մեքենաներ, սարքավորումներ և մեխանիզմներ**» (աճել է 12.3 անգամ կամ 638.8 մլն դոլարով՝ հիմնականում հեռախոսային և հեռագրային ապարատ, մոդեմ, մասերի և հեռուստացույցի գծով), «**Վերգետնյա, օդային և ջրային տրանսպորտի միջոցներ**» (աճել է 8.3 անգամ կամ 283.0 մլն դոլարով՝ հիմնականում մարդատար ավտոմոբենաների գծով), «**Պատրաստի սննդի արտադրանք**» (աճել է 40.4%-ով կամ 252.3 մլն դոլարով՝ հիմնականում սիգարետ և սիգարի գծով), «**Ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից իրեր**» (աճել է 26.2%-ով կամ 95.3 մլն դոլարով՝ հիմնականում երկաթամիահալվածքի գծով), «**Սարքեր և ապարատներ**» (աճել է 3.2 անգամ կամ 80.6 մլն դոլարով՝ հիմնականում բժշկական, վիրաբուժական, ատամնաբուժական սարքերի գծով), **«Կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք»** (աճել է 60.3%-ով կամ 64.5 մլն դոլարով՝ հիմնականում թարմ և սառեցված ձկան գծով):

Արտահանման կառուցվածքում հիմնական ապրանքախմբերի կազմում նվազում չի արձանագրվել:

Հարկ է նշել, որ 2021թ. հունվար-դեկտեմբեր ամիսների համեմատությամբ արտահանումն աճել է 77.7%-ով կամ 2344.1 մլն դոլարով (տես՝ հավելվածների թիվ 2 աղյուսակը):

Գծապատկեր 3. ***Հիմնական ապրանքախմբերի գծով արտահանման ծավալները 2014-2022թթ. հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին*** *(մլն ԱՄՆ դոլար)*

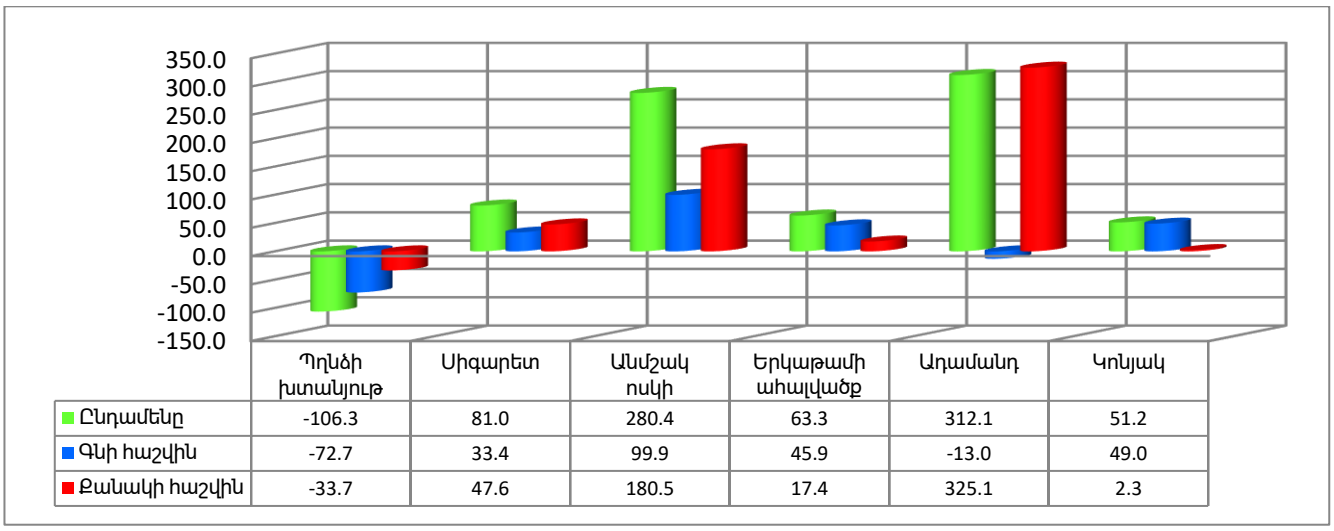
[3] Ըստ վճարային հաշվեկշռի կազմման մեթոդաբանության, ապրանքների արտահանման կրեդիտում և ներմուծման դեբետում ներկայացված են արտահանումը և ներմուծումը ՖՕԲ գներով՝ ավելացրած ապրանքներ ձեռք բերված տրանսպորտային կայաններում և ոչ մոնետար ոսկի հոդվածներով գրանցված արտահանում/ներմուծումը:

[4] Այստեղ և հետայսու ապրանքների ու ծառայությունների համար աճի և հավելաճի տեմպերը հաշվարկված են ընթացիկ գներով, իսկ ֆինանսական ակտիվների համար՝ անվանական արժեքով:

[5] Ըստ ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի (հետայսու ՀՀ ՎԿ) արտաքին առևտրի վիճակագրության տվյալների:

Ապրանքների արտահանման գործոնային վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ արտահանման ծավալում նշանակալի տեսակարար կշիռ ունեցող ապրանքների գծով (որոնք կազմել են արտահանման 58.4%-ը) 2022թ. հունվար-դեկտեմբերին արձանագրվել է աճ, որը պայմանավորված է ինչպես միավորի միջին գնի, այնպես էլ ֆիզիկական ծավալի ավելացման հաշվին: Այսպես, հավելվածների թիվ 6 աղյուսակում բերված հիմնական ապրանքների գծով արձանագրվել է 870.6 մլն դոլարի բացարձակ աճ, ընդ որում, եթե միավորի միջին գնի ավելացման հաշվին աճը կազմել է 286.4 մլն դոլար, ապա ֆիզիկական ծավալի ավելացման հաշվին արտահանման ծավալների աճը կազմել է 584.2 մլն դոլար: Մասնավորապես, միավորի միջին գնի ավելացման հաշվին արտահանման ծավալների աճ է արձանագրվել անմշակ ոսկու (99.9 մլն դոլար), կոնյակի (49.0 մլն դոլար), երկաթամիահալվածքի (45.9 մլն դոլար), այլ կերպ պահածոյացված պտուղ, ընկույզ, հատապտուղի (34.2 մլն դոլար), սիգարետ և սիգարի (33.4 մլն դոլար), թանկարժեք մետաղի հանքաքար, խտանյութի (32.7 մլն դոլար), մոլիբդենի հանքաքար, խտանյութի (32.0 մլն դոլար), թարմ ձկան (23.7 մլն դոլար), իսկ ֆիզիկական ծավալի ավելացման արդյունքում արտահանման ծավալների աճ է գրանցվել ադամանդե քարի (325.1 մլն դոլար), անմշակ ոսկու (180.5 մլն դոլար), սիգարետ և սիգարի (47.6 մլն դոլար), թանկարժեք մետաղի հանքաքար, խտանյութի (37.3 մլն դոլար), երկաթամիահալվածքի (17.4 մլն դոլար), լոլիկի (9.4 մլն դոլար) գծով: Նույն ժամանակահատվածում միավորի միջին գնի նվազման արդյունքում արտահանման ծավալների անկում է գրանցվել պղինձի հանքաքար, խտանյութի (72.7 մլն դոլար), ադամանդե քարի (13.0 մլն դոլար), կանացի վերարկու, տաք կիսաբաճկոն, անձրևանոցի (10.5 մլն դոլար), լոլիկի (5.5 մլն դոլար), իսկ ֆիզիկական ծավալների նվազման արդյունքում՝ հիմնականում պղնձի հանքաքար, խտանյութի (33.7 մլն դոլար), սպիրտային թրմօղու (13.6 մլն դոլար), պանիր և կաթնաշոռի (5.9 մլն դոլար), ալյումինե փայլաթիթեղների (5.0 մլն դոլար):

Գծապատկեր 4. ***2022թ. հունվար-դեկտեմբերի 2021թ. հունվար-դեկտեմբերի համեմատ հիմնական ապրանքների գծով արտահանման ծավալների բացարծակ աճն ըստ գործոնների*** *(մլն ԱՄՆ դոլար)*

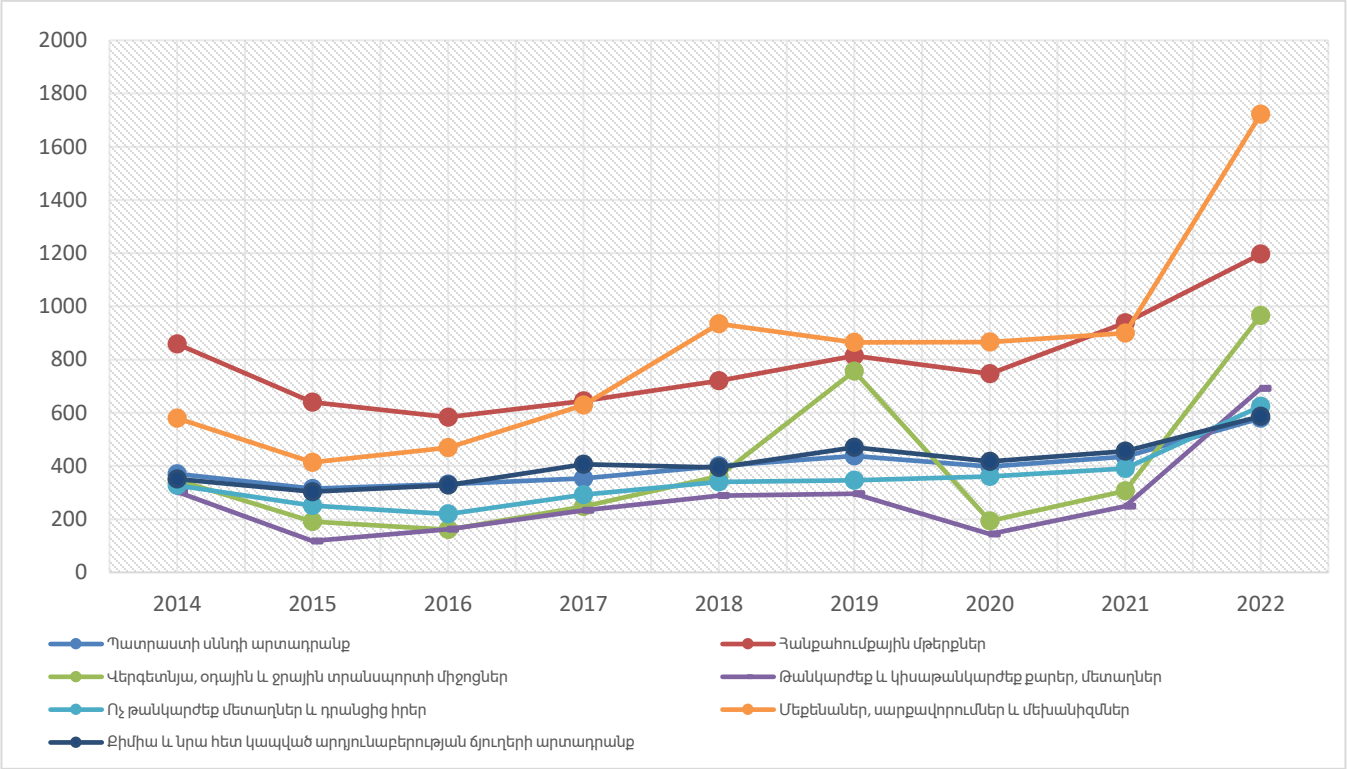
	Պղնձի խտանյութ	Սիգարետ	Անմշակ ոսկի	Երկաթամի ահալվածք	Ադամանդ	Կոնյակ
Ընդամենը	-106.3	81.0	280.4	63.3	312.1	51.2
Գնի հաշվին	-72.7	33.4	99.9	45.9	-13.0	49.0
Քանակի հաշվին	-33.7	47.6	180.5	17.4	325.1	2.3

Հարկ է նշել, որ 12 ամսվա արդյունքներով ուսումնասիրված ապրանքների գծով, որոնք ներկայացված են հավելվածների աղյուսակ 6-ում, արտահանման գների ընդհանուր մակարդակը նախորդ տարվա համապատասխան ժամանակաշրջանի նկատմամբ աճել է 10.1%-ով, իսկ ՀՀ ՎԿ կողմից հրապարակված տվյալներով ամբողջ արտահանման մասով նվազել է 4.1%-ով:

Ներմուծման[5] ծավալը 2022թ. հունվար-դեկտեմբերին նախորդ տարվա համեմատ աճել է 63.5%-ով կամ 3406.4 մլն դոլարով: Հարկ է նշել, որ 2022թ. հունվար-դեկտեմբերին ներմուծման ծավալների կառուցվածքում հիմնական ապրանքախմբերից աճ է արձանագրվել **«Մեքենաներ, սարքավորումներ և**

մեխանիզմներ» (աճել է 91.5%-ով կամ 822.5 մլն դոլարով՝ հիմնականում հեռախոսային և հեռագրային ապարատ, մոդեմ, մասերի, ավտոմատ հաշվիչ մեքենաներ, բլոկների և հեռուստացույցի գծով), **«Վերգետնյա, օդային և ջրային տրանսպորտի միջոցներ»** (աճել է 3.2 անգամ կամ 659.7 մլն դոլարով՝ հիմնականում մարդատար ավտոմեքենաների գծով), **«Թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարեր, մետաղներ և դրանցից իրեր»** (աճել է 2.8 անգամ կամ 442.3 մլն դոլարով՝ հիմնականում ադամանդե քարի, անմշակ ոսկու գծով), **«Հանքահումքային մթերքներ»** (աճել է 27.6%-ով կամ 258.4 մլն դոլարով՝ հիմնականում նավթ և նավթամթերքի գծով), **«Ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից իրեր»** (աճել է 59.6%-ով կամ 233.2 մլն դոլարով՝ հիմնականում այլ ձողեր երկաթից, ածխածնային պողպատից, չմշակված ալյումինի գծով), **«Պատրաստի սննդի արտադրանք»** (աճել է 33.3%-ով կամ 144.7 մլն դոլարով՝ հիմնականում կենդանիների կերի, կակաո պարունակող շոկոլադի գծով), **«Քիմիա և նրա հետ կապված արդյունաբերության ճյուղերի արտադրանք»** (աճել է 28.7% կամ 130.9 մլն դոլարով՝ հիմնականում դեղամիջոցի, բաղկացած առանձին նյութերից գծով), **«Բուսական ծագման արտադրանք»** (աճել է 28.7% կամ 130.9 մլն դոլարով՝ հիմնականում ցորենի գծով):

Գծապատկեր 5. Հիմնական ապրանքախմբերի գծով ներմուծման ծավալները 2014-2022թթ. հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին (մլն ԱՄՆ դոլար)

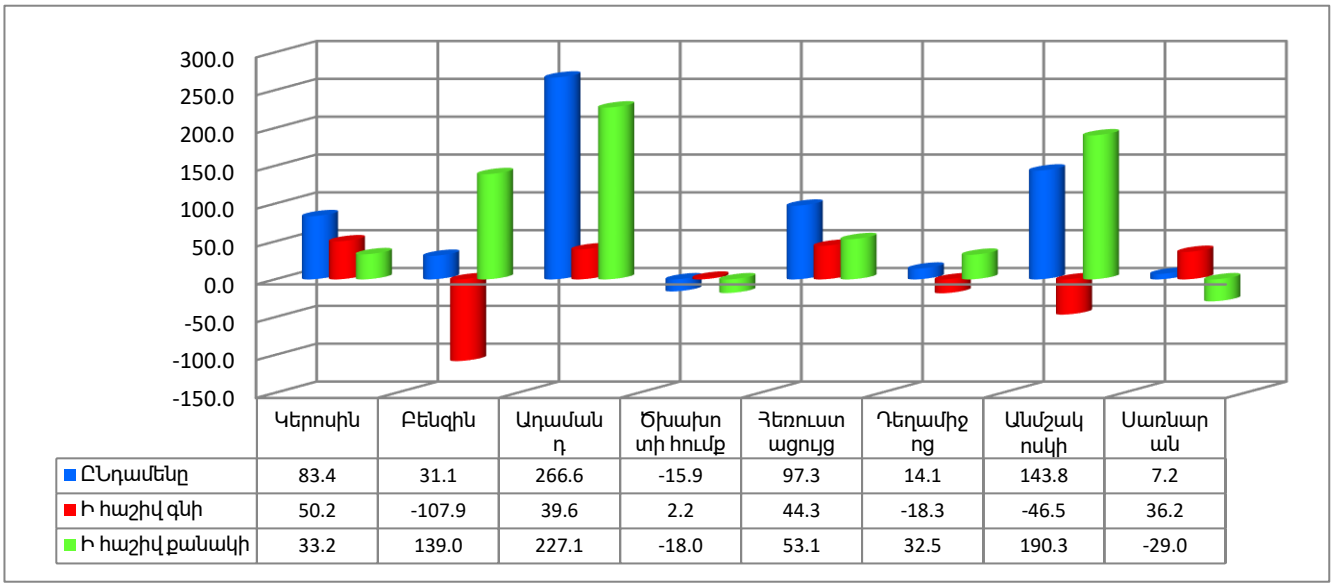

Հարկ է նշել, որ 2022թ. հունվար-դեկտեմբերի արդյունքներով, ներմուծման ծավալների կառուցվածքում հիմնական ապրանքախմբերից ոչ մեկի գծով ներմուծման ծավալների նվազում չի արձանագրվել:

Ներմուծման գործոնային վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ 2022թ. հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին նշանակալի տեսակարար կշիռ ունեցող ապրանքների գծով (որոնք կազմել են ներուծման 32.1%-ը) արձանագրվել է աճ, որը պայմանավորված է ինչպես միավորի միջին գնի, այնպես էլ ֆիզիկական ծավալի ավելացման հաշվին: Այսպես, հավելվածների թիվ 6 աղյուսակում բերված հիմնական ապրանքների գծով արձանագրվել է 942.6 մլն դոլարի բացարձակ աճ, ընդ որում, եթե միավոր գնի աճի հաշվին ներմուծման աճը

կազմել է 236.0 մլն դոլար, ապա ֆիզիկական ծավալի աճի հաշվին աճը կազմել է 706.6 մլն դոլար: Մասնավորապես, ֆիզիկական ծավալների ավելացման հաշվին աճ արձանագրվել է ադամանդե քարի (227.1 մլն դոլար), անմշակ ոսկու (190.3 մլն դոլար), բենզինի (139.0 մլն դոլար), հեռուստացույցի (53.1 մլն դոլար), իսկ միավորի միջին գնի ավելացման հաշվին աճ է գրանցվել դիզվառելիքի (86.1 մլն դոլար), կերոսինի (50.2 մլն դոլար), հեռուստացույցի (44.3 մլն դոլար), ադամանդե քարի (39.6 մլն դոլար), սառնարան, սառցարանի (36.2 մլն դոլար) գծով: Միաժամանակ տեղի է ունեցել նաև որոշ ապրանքների նշանակալի նվազում ի հաշիվ միջին գնի նվազման՝ բենզինի (107.9 մլն դոլար), անմշակ ոսկու (46.5 մլն դոլար), դեղամիջոց, բաղկացած առանձին նյութերից (18.3 մլն դոլար), իսկ ի հաշիվ ֆիզիկական ծավալների նվազման՝ սառնարան, սառցարանի (29.0 մլն դոլար), ծխախոտի հումք և մնացորդի (18.0 մլն դոլար), դիզվառելիքի (11.0 մլն դոլար) (տես՝ հավելվածների թիվ 6 աղյուսակը):

Գծապատկեր 6. ***2022թ. հունվար-դեկտեմբերի 2021թ. հունվար-դեկտեմբերի համեմատ հիմնական ապրանքների գծով ներմուծման ծավալների բացարձակ աճն ըստ գործոնների*** *(մլն ԱՄՆ դոլար)*

	Կերոսին	Բենզին	Ադամանդ	Ծխախոտի հումք	Հեռուստացույց	Դեղամիջոց	Անմշակ ոսկի	Սառնարան
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	83.4	31.1	266.6	-15.9	97.3	14.1	143.8	7.2
Ի հաշիվ գնի	50.2	-107.9	39.6	2.2	44.3	-18.3	-46.5	36.2
Ի հաշիվ քանակի	33.2	139.0	227.1	-18.0	53.1	32.5	190.3	-29.0

Հարկ է նշել, որ 12 ամսվա արդյունքներով ուսումնասիրված ապրանքների գծով, որոնք ներկայացված են հավելվածների աղյուսակ 6-ում, ներմուծման գների ընդհանուր մակարդակը նախորդ տարվա համապատասխան ժամանակաշրջանի նկատմամբ աճել է 9.1%-ով, իսկ ՀՀ ՎԿ կողմից հրապարակված տվյալներով ամբողջ ներմուծման մասով՝ աճել 4.8%-ով:

Ուսումնասիրելով ներմուծման կառուցվածքը, 2018-2022թթ. հունվար-դեկտեմբեր ժամանակահատվածում, ըստ լայն տնտեսական դասակարգման (BEC), հարկ է նշել, որ ներմուծման կառուցվածքում առավել շատ աճի միտում են դրսևորվել «Տրանսպորտային սարքավորումներ», «Սպառման ապրանքներ» և «Մթերք և խմիչք» ապրանքային բաժինների գծով՝ համապատասխանաբար 24.8%, 21.0% և 16.5%: Ընդ որում հարկ է նշել, որ ուսումնասիրվող ժամանակահատվածում արտադրության կազմակերպման համար նախատեսվող ապրանքների (կապիտալ ապրանքների ու արտադրական պաշարների) գծով աճը կազմել է 11.1%, սպառման ապրանքների (մթերք և խմիչք ու սպառման ապրանքների) գծով՝ 19.2%: Միաժամանակ, այդ ընթացքում, եթե սպառման ապրանքների ու մթերք և խմիչքի տեսակարար կշիռն աճել է

4.1 տոկոսային կետով, ապա արտադրության կազմակերպման համար նախատեսվող ապրանքների տեսակարար կշիռը նվազել է 6.8 տոկոսային կետով:

<u>Աղյուսակ 1.</u> Ներմուծման կառուցվածքը 2018-2022թթ. հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին ըստ լայն տնտեսական դասակարգման

	2018	2019	2020	2021	2022	2018-2022թթ միջին տարեկան հավելաճը,%
	մլն դոլար					
Մթերք և խմիչք	590.2	621.3	616.3	759.3	1086.3	**16.5%**
Արտադրական պաշարներ	1571.5	1624.3	1367.6	1619.4	2567.5	**13.1%**
Վառելիք և վառելանյութ	664.4	745.0	703.0	883.7	1130.4	**14.2%**
Կապիտալ ապրանքներ	905.2	835.1	838.6	857.1	1200.5	**7.3%**
Տրանսպորտային սարքավորումներ	417.9	815.2	276.3	375.0	1014.2	**24.8%**
Սպառման ապրանքներ	826.0	887.7	762.2	867.7	1769.9	**21.0%**
Ընդամենը	**4975.2**	**5528.7**	**4564.0**	**5362.2**	**8768.7**	**15.2%**
	տեսակարար կշիռը, %					
Մթերք և խմիչք	11.9	11.2	13.5	14.2	12.4	**X**
Արտադրական պաշարներ	31.6	29.4	30.0	30.2	29.3	**X**
Վառելիք և վառելանյութ	13.4	13.5	15.4	16.5	12.9	**X**
Կապիտալ ապրանքներ	18.2	15.1	18.4	16.0	13.7	**X**
Տրանսպորտային սարքավորումներ	8.4	14.7	6.1	7.0	11.6	**X**
Սպառման ապրանքներ	16.6	16.1	16.7	16.2	20.2	**X**
Ընդամենը	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**X**

2022թ. հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին ԵԱՏՄ անդամ երկրներ արտահանվող ապրանքների ծավալներն աճել են 2.8 անգամ կամ 1627.6 մլն դոլարով (հիմնականում Ռուսաստան՝ 1570.3 մլն դոլարով): Դեպի Եվրամիության երկրներ արտահանման աճ է արձանագրվել հիմնականում դեպի Բելգիա՝ 33.8 մլն դոլարով, Գերմանիա՝ 28.5 մլն դոլարով, Նիդերլանդներ՝ 23.6 մլն դոլարով, իսկ «Մնացած երկրներ» խմբից զգալիորեն աճել է արտահանումը դեպի ԱՄԷ՝ 459.7 մլն դոլարով, Վրաստան՝ 87.9 մլն դոլարով, Իրաք՝ 72.4 մլն դոլարով: Միաժամանակ կրճատվել է արտահանումը դեպի Շվեյցարիա՝ 104.9 մլն դոլարով, Հնդկաստան՝ 27.3 մլն, Չինաստան՝ 23.7 մլն դոլարով (տես՝ հավելվածների թիվ 4 աղյուսակը):

ԵԱՏՄ անդամ երկրներից ներմուծումը (ըստ ապրանքների ծագման երկրի հայտանիշի) աճել է 49.0%-ով կամ 906.3 մլն դոլարով, ընդ որում այն հիմնականում պայմանավորված է Ռուսաստանից՝ 837.1 մլն դոլար և Բելառուսից՝ 52.7 մլն դոլար ներմուծման աճով: Եվրամիության երկրներից ներմուծման ծավալներն աճել են 583.9 մլն դոլարով: ԵՄ երկրներից աճ է արձանագրվել հատկապես Գերմանիայից՝ 212.1 մլն դոլարով, Հունաստանից՝ 58.7 մլն դոլարով, Իտալիայից՝ 54.9 մլն դոլարով: «Մնացած երկրներ» խմբից ներմուծումն աճել է 1916.3 մլն դոլարով: Ներմուծման ծավալների աճ է արձանագրվել հիմնականում Չինաստանից՝ 520.7 մլն դոլարով, ԱՄՆ-ից՝ 260.9 մլն դոլարով, Թուրքիայից՝ 190.3 մլն դոլարով, Հնդկաստանից՝ 169.7 մլն դոլարով: Ներմուծման ծավալների նվազում է արձանագրվել Ուկրաինայից՝ 59.4 մլն դոլարով (41.4%-ով), (տես՝ հավելվածների թիվ 5 աղյուսակը):

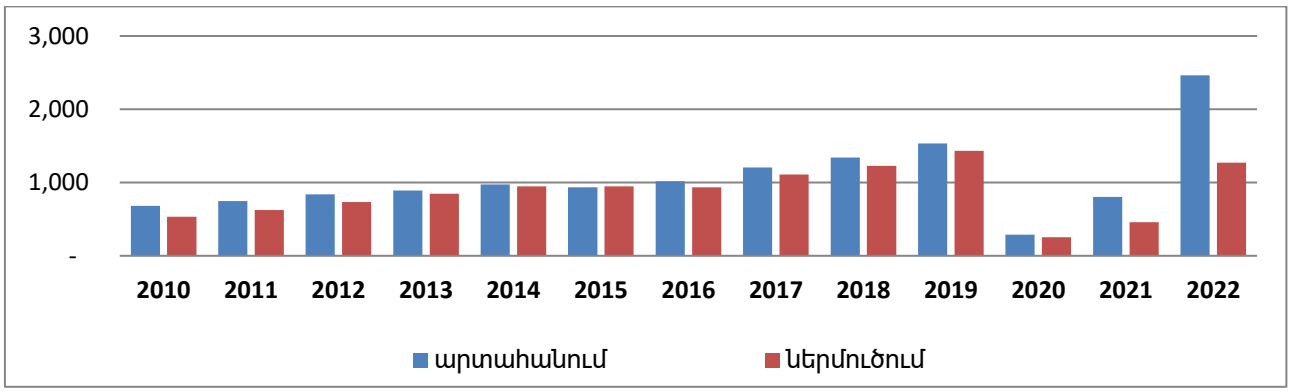
<u>«Ծառայություններ»</u> հոդվածի գծով 2022 թվականի հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին արտահանման ծավալները նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճել են 140. 7%-ով, իսկ ներմուծումը՝ 90 . 3%-ով, արդյունքում *«Ծառայություններ»* հոդվածի գծով արձանագրվել է 1630. 5 մլն դոլարի դրական

մնացորդ, նախորդ տարվա 396. 9 մլն դոլարի փոխարեն: Հարկ է նշել, որ ծառայությունների բնագավառում ծավալների հիմնական աճ արձանագրվել է «Ճանապարհորդություն» հոդվածի գծով (արտահանման 211. 0% աճ, ներմուծման՝ 178. 2%), որը պայմանավորված է Կովիդ-19 համաճարակի սահմանափակումների վերացման ներքո միջազգային զբոսաշրջության վերականգնմամբ, իսկ ծայությունների արտահանման գծով աճը մասամբ պայմանավորված է նաև ռուս-ուկրաինական հակամարտության պայմաններում դեպի ՀՀ միջազգային այցելությունների աճով (տես՝ հավելվածների Տեղեկանք. Ճանապարհորդության հոդվածի լրահաշվարկի մեթոդաբանություն): «Ճանապարհորդություն» հոդվածի գծով արտահանումը 2022թ. Հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 2439. 1 մլն դոլար, որը 1654. 9 մլն դոլարով ավել է 2021թ. նույն ժամանակաշրջանի մնացորդից (784 . 2 մլն. դոլար), իսկ ճանապարհորդական ծառայությունների ներմուծման ծավալը կազմել է 1296. 6 մլն դոլար, որը 830. 5 մլն դոլարով ավել է 2021թ. նույն ժամանակաշրջանի մակարդակից (466. 1 մլն դոլար), արդյունքում «ճանապարհորդություն» հոդվածի գծով դրական մնացորդը կազմել է 1142. 5 մլն դոլար, որը 2021թ. Հունվար-դեկտեմբերի համեմատ աճել է 824. 4 մլն դոլարով:

Ծառայությունների հոդվածի գծով 2022թ. հունվար–դեկտեմբերին հիմնականում դրական մնացորդ է արձանագրվել «Հեռահաղորդակցության, համակարգչային և տեղեկատվական ծառայություն» (660. 3 մլն դոլար), «Ճանապարհորդություն» (1142. 5 մլն դոլար), «Շինարարություն» (73. 4 մլն դոլար) հոդվածների գծով (տես՝ հավելվածների թիվ 7 աղյուսակը):

Հարկ է նշել, որ 2022թ հունվար-դեկտեմբերին ճանապարհորդության և մարդատար տրանսպորտի մեջ զբոսաշրջության[6] հետ կապված ծառայությունների (զբոսաշրջային ծառայությունների) արտահանման ծավալը կազմել է 2464. 1 մլն դոլար (2021թ հունվար-դեկտեմբերին 802. 8 մլն դոլար) , իսկ ներմուծումը՝ 1270. 2 մլն դոլար (2021թ հունվար-դեկտեմբերին 458. 5 մլն դոլար), արդյունքում զբոսաշրջային ծառայությունների հաշվեկշիռը 2022թ. Հունվար-դեկտեմբերի արդյունքներով դրական է 1193. 9 մլն դոլարով 2021թ. Հոնվար-դեկտեմբերի 344. 4 մլն դոլարի դրական մնացորդի դիմաց: Հարկ է նշել, որ 10 տարվա կտրվածքով ներգնա զբոսաշրջային ծառայությունն ունեցել է դինամիկ աճ և 2011-2019թթ. հունվար-դեկտեմբերի արդյունքներով միջին հավելաճը կազմել է 9.5%, սակայն COVID-19 համաճարակով պայմանավորված դրական աճի միտումը նվազել է, ապա ռուս-ուկրաինական հակամարտության պատճառով՝ միջազգային այցելուների ներհոսքով պայմանավորված, աճել, որի արդյունքում դրական աճի միտումը վերջին 12 տարվա կտրվածքով կազմել է 11 . 3% :

Գծապատկեր 2. *Զբոսաշրջային ծառայությունների արտահանման ու ներմուծման ծավալների դինամիկան 2010-2022թթ. հունվար-դեկտեմբերին ամիսներին,* *մլն ԱՄՆ դոլար*

[6] «Զբոսաշրջային ծառայությունները», ի տարբերություն «Ճանապարհորդության», չի ներառում սեզոնային աշխատողների կողմից կատարված ճանապարհորդական ծախսերը(գիշերակաց, սնունդ, ներքին տրանսպորտ և այլ անձնական ծախսեր), սակայն ներառում է մարդատար տրանսպորտային ծառայությունները (առանց սեզոնային աշխատողների կողմից, միջազգային տրանսպորտի համար կատարված ծախսերի):

2022 թվականի հունվար-դեկտեմբերի ընթացքում ***«Սկզբնական եկամուտներ»*** հոդվածի գծով արձանագրվել է 848.6 մլն դոլարի բացասական մնացորդ, որը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 108.8%-ով կամ 442.3 մլն դոլարով: Հարկ է նշել, որ սկզբնական եկամուտների կառուցվածքում «ներդրումային եկամուտներ» հոդվածի բացասական մնացորդը աճել է 442.2 մլն դոլարով, իսկ «աշխատողների վարձատրություն» հոդվածի դրական հաշվեկշիռը նվազել է 0.1 մլն դոլարով և կազմել է 319.4 մլն դոլար: Հունվար-դեկտեմբերի արդյունքներով «Սկզբնական եկամուտներ» հոդվածի՝ դեպի դուրս փոխանցումների մեջ (1497.5 մլն դոլար) զգալի է այլ ներդրումների գծով իրականացված տոկոսավճարները՝ 315.2 մլն դոլար: Դեպի դուրս փոխանցումների 236.3 մլն դոլարը կազմել են ոչ ռեզիդենտ «աշխատողների վարձատրությունը»[7], իսկ մնացած 945.9 մլն դոլարը ուղղակի ու պորտֆելային ներդրումների գծով վճարումներն են շահաբաժինների, վերաներդրված եկամտի ու տոկոսավճարների տեսքով:

Անձնական դրամական փոխանցումները[8] դեպի Հայաստանի Հանրապետություն 2022թ. հունվար-դեկտեմբերին կազմել են 2031.2 մլն դոլար՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աճել են 472. 0 մլն դոլարով: Սեզոնային աշխատողների կողմից ստացված զուտ աշխատավարձը նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի նկատմամբ աճել է 108.1 մլն դոլարով՝ կազմելով 417. 7 մլն դոլար, ինչ վերաբերում է ծառայություն մատուցող սեզոնային աշխատողների զուտ եկամուտներին, ապա նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ դրանք աճել են 21. 5 մլն դոլարով՝ կազմելով 83.3 մլն դոլար: Տնային տնտեսությունների անձնական տրանսֆերտների ներհոսքը աճել է 338.8 մլն դոլարով՝ կազմելով 1479.0 մլն դոլար 2021 թվականի նույն ժամանակահատվածի՝ 1140.2 մլն դոլարի դիմաց: Ինչ վերաբերում է մասնավոր հատվածի կապիտալ տրանսֆերտներին, ապա այս ժամանակահատվածում կապիտալ տրանսֆերտների ներհոսքը աճել է 3.6 մլն դոլարով և կազմել 51.1 մլն դոլար:

<u>Աղյուսակ 2.</u> Դրամական փոխանցումների ներհոսքի բաշխվածքն ըստ վճարային հաշվեկշռի հոդվածների[9]

մլն. ԱՄՆ դոլար

	2020 թ. հունվար-դեկտեմբեր	2021 թ. հունվար-դեկտեմբեր	2022 թ. հունվար-դեկտեմբեր
Դրամական փոխանցումներ դեպի ՀՀ	**1,311.7**	**1,559.2**	**2,031.2**
Աշխատողների զուտ աշխատավարձ	286.2	309.6	417.7
Աշխատողների աշխատավարձ	368.6	398.8	537.9
Որպես ծառայություն դասակարգված սեզոնային աշխատողների աշխատանքների դիմաց ստացված զուտ եկամուտներ	57.1	61.8	83.3
Որպես ծառայություն դասակարգված սեզոնային աշխատողների աշխատանքների դիմաց ստացված եկամուտներ	73.5	79.5	107.3
Անձնական տրանսֆերտներ	940.5	1,140.2	1,479.0
Կապիտալ տրանսֆերտներ	27.9	47.6	51.1

7 «Սկզբնական եկամուտներ» հոդվածի ոչ ռեզիդենտ աշխատողներին վճարված աշխատավարձի (դեբետ) գծով իրականացվել է լրահաշվարկ՝ հիմք ընդունելով ոչ ռեզիդենտ աշխատողների թվաքանակի աննախադեպ աճը 2022 թվականի ընթացքում:

8 Ըստ վճարային հաշվեկշռի մեթոդաբանության դրամական փոխանցումներն իրենցից ներկայացնում են աշխատողների զուտ վարձատրությունը և տնային տնտեսությունների միջև դրամական և բնեղեն արտահայտությամբ տրանսֆերտները՝ ինչպես ընթացիկ, այնպես էլ կապիտալ:

9 Կապված դրամական փոխանցումների շարքի վերանայման հետ՝ 2011 թվականից աշխատողների աշխատավարձի մի մասը արտացոլվում է ծառայություններ հոդվածում:

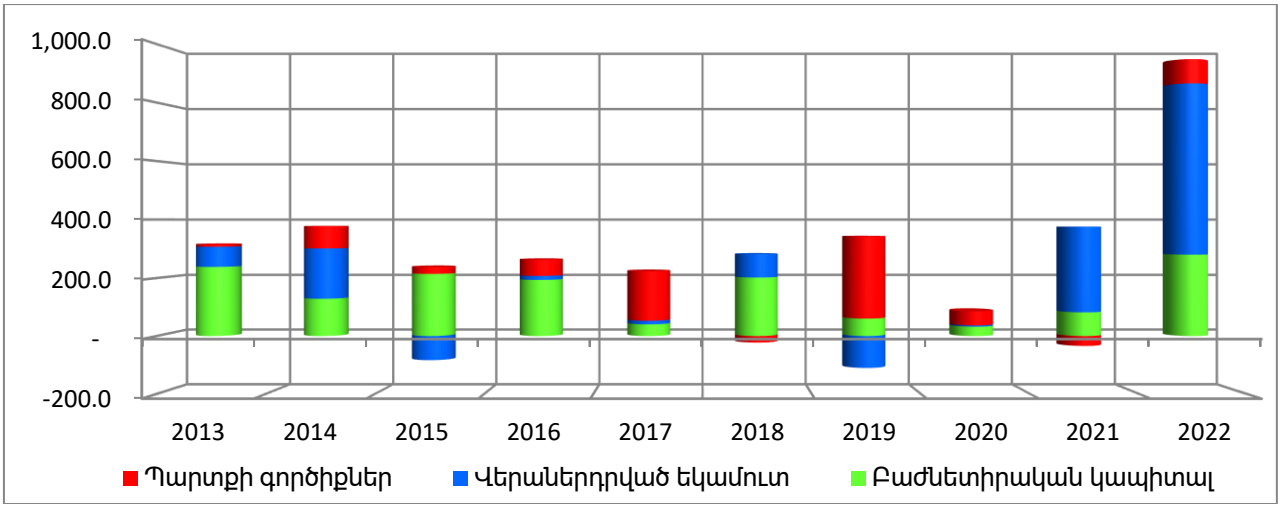
«Երկրորդային եկամուտներ» հոդվածի գծով զուտ ստացումները աճել են 10. 1%-ով և կազմել են 1100. 5 մլն դոլար, ընդ որում ստացումները կազմել են 1829.6 մլն դոլար, իսկ դեպի դուրս փոխանցումները՝ 729. 1 մլն դոլար: Հարկ է նշել, որ 2022թ. հունվար-դեկտեմբերի արդյունքներով Պետական հատվածի ընթացիկ տրանսֆերտների զուտ արտահոսքը կազմել է 71.6 մլն դոլար, 2021թ. նույն ժամանակաշրջանի 75.5 մլն դոլար զուտ ներհոսքի դիմաց: Մասնավոր հատվածի ընթացիկ տրանսֆերտների զուտ ներհոսքը այդ ընթացքում կազմել են 1172. 0 մլն դոլար 2021թ նույն ժամանակաշրջանի 923. 6 մլն դոլարի դիմաց:

Կապիտալի հաշվի զուտ ներհոսքը 2022թ. հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 70. 5 մլն դոլար, նախորդ տարվա 50. 1 մլն դոլարի դիմաց, ընդ որում պետական կառավարման համակարգով ստացվել է 11. 2 մլն դոլարի կապիտալ տրանսֆերտներ, իսկ մասնավոր հատվածով՝ 65. 8 մլն դոլարի:

<u>Ֆինանսական հաշվի</u> զուտ վարկավորումը արտաքին աշխարհին 2022թ. հունվար-դեկտեմբերին կազմել է 514. 3 մլն դոլար՝ նախորդ տարվա հունվար-դեկտեմբերի 371. 6 մլն դոլարի արտաքին աշխարհից զուտ փոխառության դիմաց:

Ուղղակի ներդրումների գծով պարտավորությունների զուտ ստանձնումը 2022թ. հունվար-դեկտեմբերի ընթացքում կազմել է 998.1 մլն դոլար նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի 366.4 մլն դոլարի փոխարեն, ընդ որում զուտ ներհոսքի 326.8 մլն դոլարը իրականացվել է բաժնետիրական կապիտալում, 585.3 մլն դոլարը՝ վերաներդրված եկամտի գծով, իսկ 86.0 մլն դոլարը՝ պարտքային գործիքների գծով: Այդ ընթացքում ուղղակի ներդրումների գծով զուտ ակտիվներն աճել են 49. 7 մլն դոլարով, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածում 24. 6 մլն դոլարի համեմատ:

<u>Գծապատկեր 7.</u> ***Ուղղակի ներդրումների գծով զուտ հոսքերը 2013-2022թթ.-ին, ըստ գործիքների*** *(մլն ԱՄՆ դոլար)*

2022 թվականի հունվար-դեկտեմբերի ընթացքում պորտֆելային ներդրումների ակտիվների գծով տեղի է ունեցել 1031. 6 մլն դոլարի ձեռքբերումներ, նախորդ տարվա 53. 8 մլն դոլարի փոխարեն, իսկ պարտավորությունների զուտ մարումը կազմել է 324. 4 մլն դոլար նախորդ տարվա հունվար-դեկտեմբերի 725. 8 մլն դոլարի զուտ ստանձնումների փոխարեն:

Այլ ներդրումների գծով 2022 թվականի հունվար-դեկտեմբերին տեղի է ունեցել 1057. 0 մլն դոլարի ֆինանսական ակտիվների զուտ ձեռքբերում, իսկ զուտ ֆինանսական պարտավորություններն այդ ընթացքում աճել են 1880. 2 մլն դոլարով: Հարկ է նշել, որ եթե ակտիվների զուտ ավելացումը տեղի է ունեցել

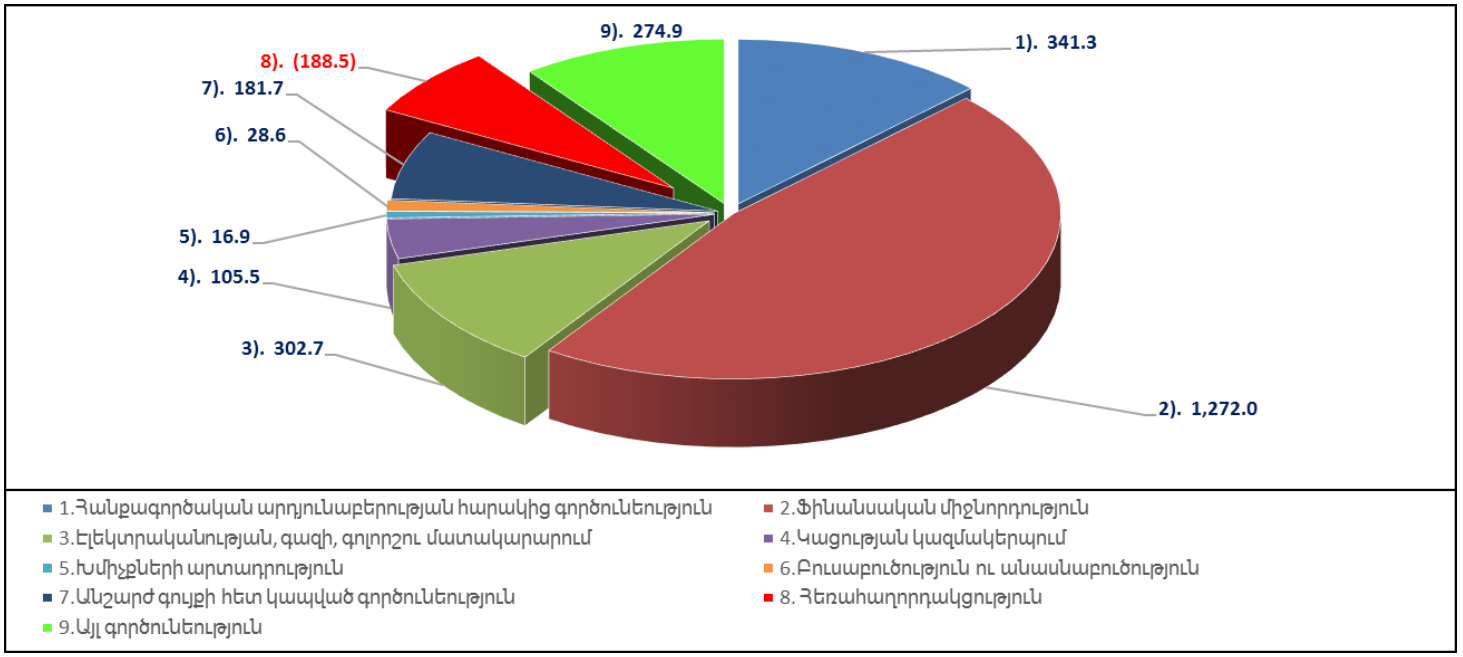
հիմնականում դրամական միջոցների ու ավանդների (925. 0 մլն դոլար), առևտրային վարկերի և կանխավճարների (84. 2 մլն դոլար) հաշվին, ապա պարտավորությունների զուտ աճը հիմնականում պայմանավորված է ավանդների աճով (1773. 9 մլն դոլար):

Հարկ է նշել, որ 2022 թվականի հունվար-դեկտեմբերին իրական և ֆինանսական հատվածներում օտարերկրյա ընդամենը ներդրումների ***զուտ հոսքերը***[10] կազմել են 2578.8 մլն դոլար, որից՝ իրական հատվածում՝ 473.4 մլն դոլար, իսկ ֆինանսական հատվածում՝ 2105. 4 մլն դոլար: 2022թ. դեկտեմբերի վերջին այդ հատվածներով իրականացված ներդրումների ընդհանուր ծավալը (կուտակային պաշարները) կազմել է 13950. 5 մլն դոլար, որից՝ իրական հատվածում 6671. 9 մլն. դոլար, իսկ ֆինանսական հատվածում՝ 7278.6 մլն դոլար: Օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների զուտ հոսքերը ուսումնասիրվող ժամանակահատվածում կազմել են 998. 1 մլն դոլար, որից՝ իրական հատվածում 429. 1 մլն դոլար, իսկ ֆինանսական հատվածում՝ 569. 0 մլն դոլար: Արդյունքում, օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների ընդհանուր ծավալը 2022թ. դեկտեմբերի վերջին կազմել է 7123. 8 մլն դոլար, որից՝ իրական հատվածում՝ 4778. 6 մլն դոլար, իսկ ֆինանսական հատվածում՝ 2345.2 մլն դոլար: Հարկ է նշել, որ ընդամենը ներդրումների կուտակային պաշարների 51. 6% և ուղղակի ներդրումների 32. 7%-ը իրականացվել է «Ֆինանսական միջնորդություն, բացի ապահովագրությունից և կենսաթոշակային ապահովությունից» (գլխավորապես բանկային համակարգ), համապատասխանաբար՝ 15. 6%-ը և 17. 3%-ը՝ «Էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարման», 2.6%-ը և 5. 1%-ը՝ «Հանքագործական արդյունաբերության հարակից գործունեություն», 7. 2%-ը և 10. 1%-ը՝ «Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում» ոլորտներում (տես՝ հավելվածների թիվ 10 աղյուսակը):

Ուսումնասիրելով զուտ օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների դինամիկան վերջին տարիներին, հարկ է նշել, որ ներդրումներն իրականացվել են գլխավորապես 3 հիմնական ոլորտներում՝ «Ֆինանսական միջնորդություն», «Էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարման» և «Հանքագործական արդյունաբերության հարակից գործունեություն»: Մասնավորապես, սկսած 2016 թ-ից տնտեսությունում իրականացվել է 2335.1 մլն դոլարի զուտ օտարերկրյա ուղղակի ներդրումներ, որի 82. 1% կամ 1916. 0 մլն դոլարը վերը նշված ոլորտներում, ընդ որում հեռահաղորդակցության ոլորտում, որը նախկինում հիմնական ներդրումներ իրականացվող ոլորտն էր, նշված տարիներին ուղղակի ներդրումները մարումների տեսքով նվազել են 188. 5 մլն դոլարով:

[10] Զուտ հոսքերը հաշվետու ժամանակահատվածում օտարերկրյա ներդրումների գծով ստացումների և մարումների տարբերություններն են:

<u>Գծապատկեր 8.</u> ***Օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների ծավալը 2016-2022թթ., ըստ հիմնական տնտեսության գործունեության ոլորտների*** (մլն ԱՄՆ դոլար)

Ուսումնասիրելով ընդամենը ներդրումների զուտ ներհոսքի աշխարհագրական բաշխվածությունը 2022թ. հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին, հարկ է նշել, որ հիմնականում դրական ներհոսք է արձանագրվել Շվեյցարիայի (289.6 մլն դոլար), Բրիտանական Վիրջինյան կղզիների (195.1 մլն դոլար), Ռուսաստանի (337.4 մլն դոլար), Կիպրոսի (140.2 մլն դոլար) կողմից, իսկ զուտ նվազումներ՝ միջազգային կազմակերպությունների (69. 1 մլն դոլար), Նիդերլանդների (242. 9 մլն դոլար), Միացյալ Թագավորության (167. 8 մլն դոլար) կողմից: Ինչ վերաբերում է օտարերկրյա ուղղակի ներդրումներին, ապա հարկ է նշել, որ հունվար-դեկտեմբեր զուտ դրական ներհոսքը կազմել է 998. 1 մլն դոլար, որը հիմնական իրականացվել են Շվեցարիայից (282. 4 մլն դոլար), Ռուսաստանից (242. 0 մլն դոլար), Բրիտանական Վիրջինյան կղզիների (198.6 մլն դոլար) և Կիպրոսից (138. 7 մլն դոլար), իսկ զուտ նվազում է արձանագրվել հիմնականում Միացյալ Թագավորության (180. 7 մլն դոլար) և Նիդերլանդներից (37. 9 մլն դոլար): Նշենք նաև, որ պաշարների մասով 2022թ. դեկտեմբերի վերջին իրական ու ֆինանսական հատվածներում իրականացված ընդամենը ներդրումների 21. 1%-ը և ուղղակի ներդրումների 31. 4%-ը իրականացվել է Ռուսաստանի Դաշնության ռեզիդենտ սուբյեկտների կողմից (2938. 4 մլն դոլար ընդամենը ներդրումներ և 2236. 1 մլն դոլար ուղղակի ներդրումներ), համապատասխանաբար 6. 6%-ը և 11. 7%-ը՝ Կիպրոսի, 6. 2%-ը և 3. 7%-ը՝ Լյուքսեմբուրգի, 3.7%-ը և 5. 5%-ը՝ Միացյալ Թագավորության, 5.3%-ը և 1.9%-ը՝ Միջազգային կազմակերպությունների կողմից (տես՝ հավելվածների աղյուսակ 9):

2022 թվականի հունվար-դեկտեմբերին պահուստային ակտիվները աճել են 936. 6 մլն դոլարով, նախորդ տարվա հունվար-դեկտեմբերի 689. 5 մլն դոլարի համեմատ:

ՀՀ համախառն արտաքին պարտք

ՀՀ համախառն արտաքին պարտքը 2022թ. դեկտեմբերի վերջի դրությամբ կազմել է 15257. 9 մլն դոլար, որի 43. 3%-ը կամ 6609.9 մլն դոլարը ՀՀ կառավարության և ՀՀ կենտրոնական բանկի արտաքին պարտքն է (արտաքին պետական պարտք), 34. 7%-ը կամ 5300. 1 մլն դոլարը՝ ավանդային կազմակերպությունների (բացի ՀՀ կենտրոնական բանկից) պարտքը (ներառյալ միջֆիրմային վարկերը), իսկ 21. 9%-ը կամ 3347. 9 մլն դոլարը՝ այլ մասնավոր հատվածի պարտքը (ներառյալ միջֆիրմային վարկերը):

ՀՀ կառավարության և կենտրոնական բանկի կողմից ստացված արտաքին վարկերը[11] 2022 թվականի դեկտեմբերի վերջի դրությամբ կազմել են 5055.2 մլն դոլար, որից 4503.9 մլն դոլարը ՀՀ կառավարությանը տրված վարկերն են, իսկ 551.3 մլն դոլարը՝ ՀՀ կենտրոնական բանկին (տես աղյուսակ 13): 2022 թվականի չորրորդ եռամսյակի ընթացքում արտաքին պետական վարկերի գծով ներհոսքը կազմել է 279.6 մլն դոլար, որի 50%-ը՝ 139. 9 մլն դոլարը, բազմակողմանի պաշտոնական աղբյուրներից ներգրավված միջոցներն են: Երկկողմանի պայմանագրերով ստացված միջոցները կազմել են 139. 7 մլն դոլար:

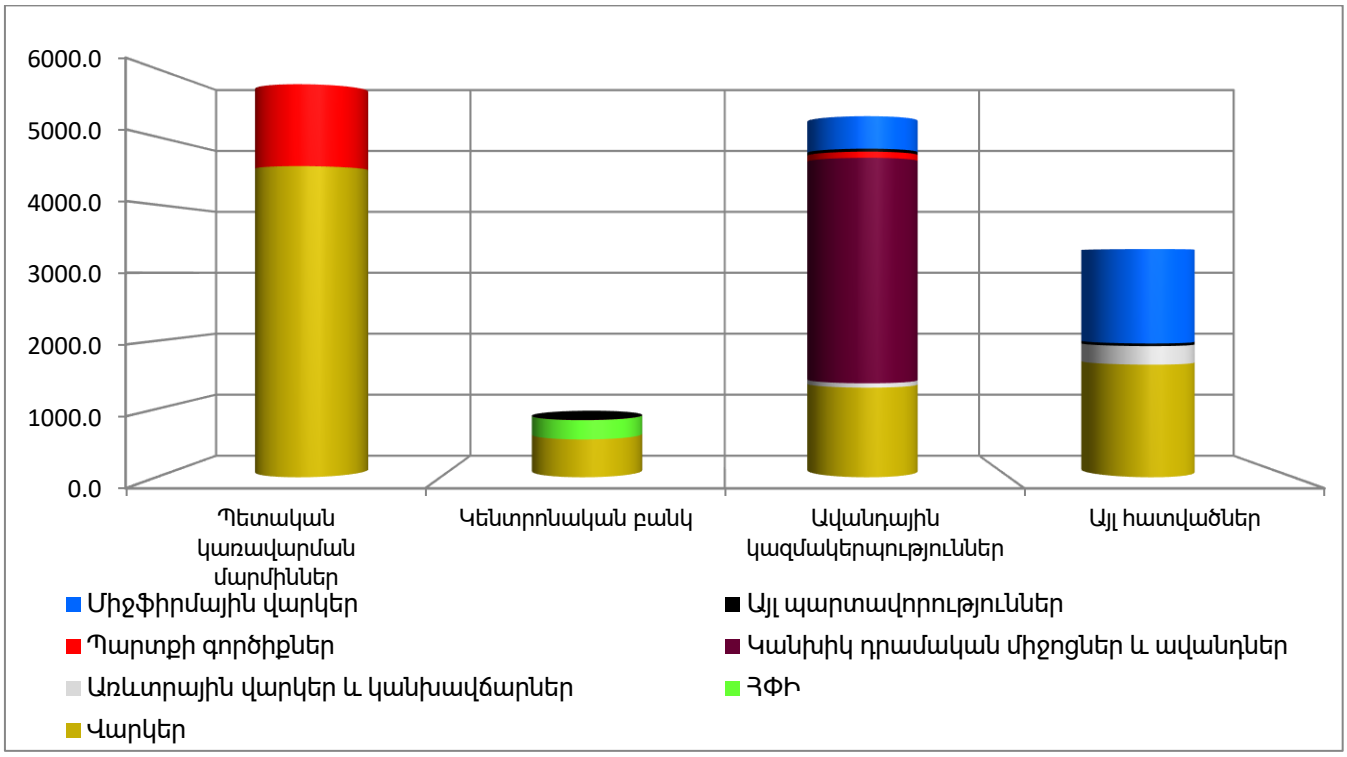
2022 թվականի չորրորդ եռամյակի ընթացքում արտաքին պետական վարկերի հիմնական գումարի գծով մարումները կազմել են 95. 8 մլն դոլար, իսկ տոկոսավճարները՝ 40 մլն դոլար:

Հարկ է նշել, որ ոչ ռեզիդենտների կողմից ձեռք բերված արտարժութային պետական պարտատոմսերի (եվրոբոնդեր) ծավալը 2022 թ. դեկտեմբերի վերջի դրությամբ կազմում է 1,103. 4 մլն դոլար:

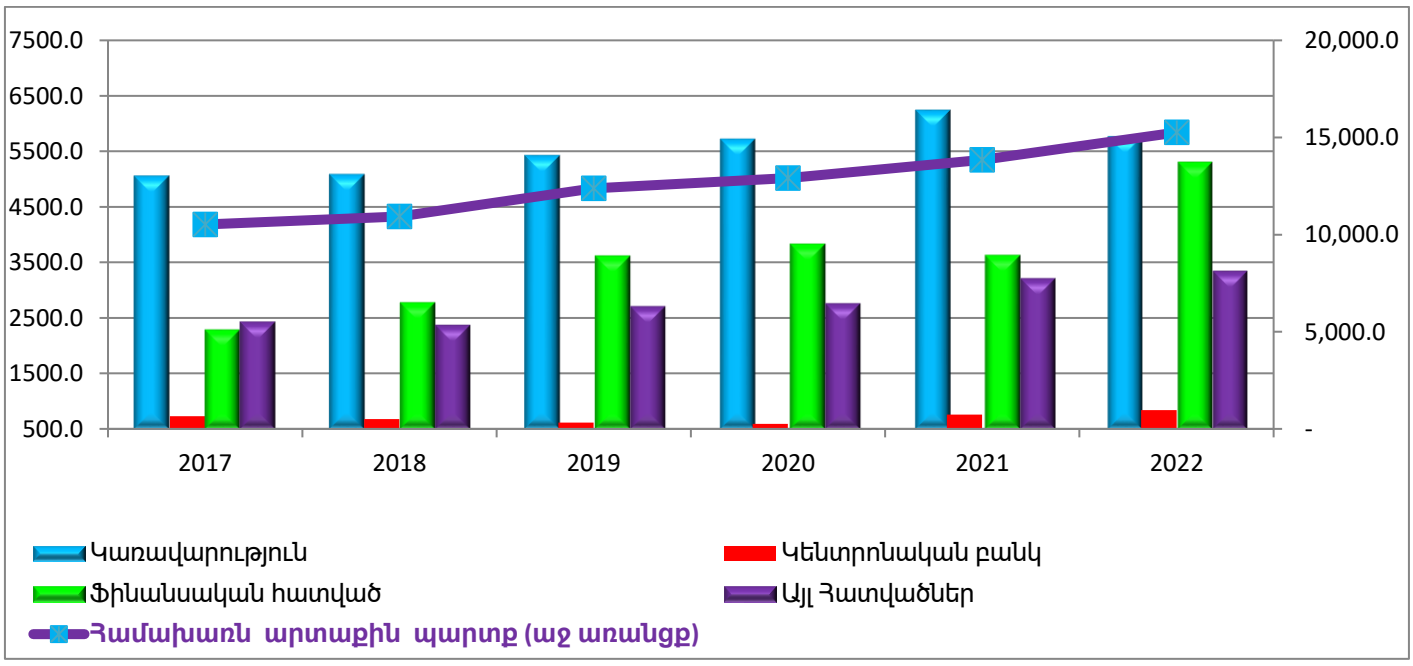
ՀՀ ավանդային կազմակերպությունների (բացի ՀՀ կենտրոնական բանկից) համախառն արտաքին պարտքը (ներառյալ միջֆիրմային վարկերը) 2022թ. դեկտեմբերի վերջին 2021թ.-ի դեկտեմբերի վերջի համեմատ աճել է 1663. 1 մլն դոլարով և կազմել 5300. 1 մլն դոլար: 2022 թվականի դեկտեմբերի վերջին ավանդային կազմակերպությունների հիմնական վարկատու երկրներն են եղել Նիդերլանդները՝ 19.8%, Լյուքսեմբուրգը՝ 28.9% և Ֆրանսիան՝ 8.2%: Վարկերի մոտ 18.0%-ը ստացվել է միջազգային կազմակերպություններից: ՀՀ այլ մասնավոր հատվածի համախառն արտաքին պարտքը (ներառյալ միջֆիրմային վարկերը) աճել է 132. 9 մլն դոլարով և կազմել 3347. 9 մլն դոլար: Պարտքի 49. 3%-ը կամ 1650 . 3 մլն դոլարը կազմում են ներգրավված վարկերը, 41. 4%-ը կամ 1386. 5 մլն դոլարը՝ միջֆիրմային վարկերը, իսկ մնացած 311. 1 մլն դոլարը՝ այլ պարտավորությունները՝ ներառյալ առևտրային վարկերը:

[11] Ըստ ՀՀ ֆինանսների նախարարության տվյալների

Գծապատկեր 9. ***ՀՀ համախառն արտաքին պարտքի կառուցվածքն ըստ գործիքների և վարկառուների 2022թ. դեկտեմբերի վերջի դրությամբ*** (մլն ԱՄՆ դոլար)

Գծապատկեր 10. ***ՀՀ համախառն արտաքին պարտքի կառուցվածքն ըստ հատվածների ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ*** (մլն ԱՄՆ դոլար)

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

Աղյուսակ 1. ՀՀ վճարային հաշվեկշիռ[12]

մլն ԱՄՆ դոլար

	2018	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	*Հավելաճի փեմպը 2021թ.-ի նկատմամբ,%*
ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇԻՎ	-924.3	-997.0	-477.8	-515.1	-167.0	-67.6
Կրեդիտ	6836.7	7774.7	5631.2	6949.5	12177.0	75.2
Դեբետ	7761.0	8771.7	6109.0	7464.6	12344.0	65.4
ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ և ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	-1752.7	-1809.0	-1264.1	-1107.9	-418.9	-62.2
Կրեդիտ	4927.0	5794.4	3818.2	5011.9	9698.5	93.5
Դեբետ	6679.8	7603.4	5082.3	6119.7	10117.5	65.3
ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ	-1763.4	-1722.1	-1382.2	-1504.8	-2049.4	36.2
Կրեդիտ	2724.7	3360.7	2718.8	3276.6	5521.4	68.5
Դեբետ	4488.1	5082.8	4101.0	4781.4	7570.8	58.3
Ապրանքների առևտուրն ըստ վճարային հաշվեկշռի հիմքի	-1852.7	-1831.5	-1613.7	-1548.5	-2229.8	44.0
Կրեդիտ	2547.8	3136.8	2463.1	3142.8	5107.2	62.5
Դեբետ	4400.6	4968.2	4076.8	4691.4	7337.0	56.4
ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	10.7	-86.9	118.0	396.9	1630.5	4.1 անգամ
Կրեդիտ	2202.3	2433.7	1099.3	1735.2	4177.1	2.4 անգամ
Դեբետ	2191.6	2520.6	981.3	1338.3	2546.7	90.3
Տրանսպորտ	-299.4	-373.0	-181.6	-205.4	-209.1	1.8
Կրեդիտ	256.3	275.4	232.4	304.4	559.0	83.6
Դեբետ	555.7	648.4	413.9	509.9	768.1	50.6
Ճանապարհորդություն	47.3	39.3	9.1	318.1	1142.5	3.6 անգամ
Կրեդիտ	1329.0	1528.0	287.3	784.2	2439.1	3.1 անգամ
Դեբետ	1281.7	1488.7	278.2	466.1	1296.6	2.8 անգամ
Շինարարություն	143.1	140.5	60.7	42.6	73.4	72.3
Կրեդիտ	191.1	178.1	77.7	86.1	104.2	21.0
Դեբետ	48.0	37.7	17.0	43.5	30.8	-29.2
Հեռահաղորդակցության, համակարգչային և տեղեկատվական ծառայություններ	196.8	220.0	295.0	338.8	660.3	94.9
Կրեդիտ	235.8	261.7	328.5	382.4	711.4	86.0
Դեբետ	38.9	41.7	33.5	43.6	51.0	17.1
Այլ	-70.8	-62.2	-53.6	-75.2	-82.5	9.6
Կրեդիտ	45.9	43.2	42.4	36.2	63.9	76.7
Դեբետ	116.7	105.4	96.0	111.4	146.4	31.4
ճանապարհորդության և մարդատար փրանսպորտի մեջ զբոսաշրջության հետ կապված ծառայություններ	112.4	101.3	34.1	344.4	1193.9	3.5 անգամ
Կրեդիտ	1340.6	1534.9	286.9	802.8	2464.1	3.1 անգամ

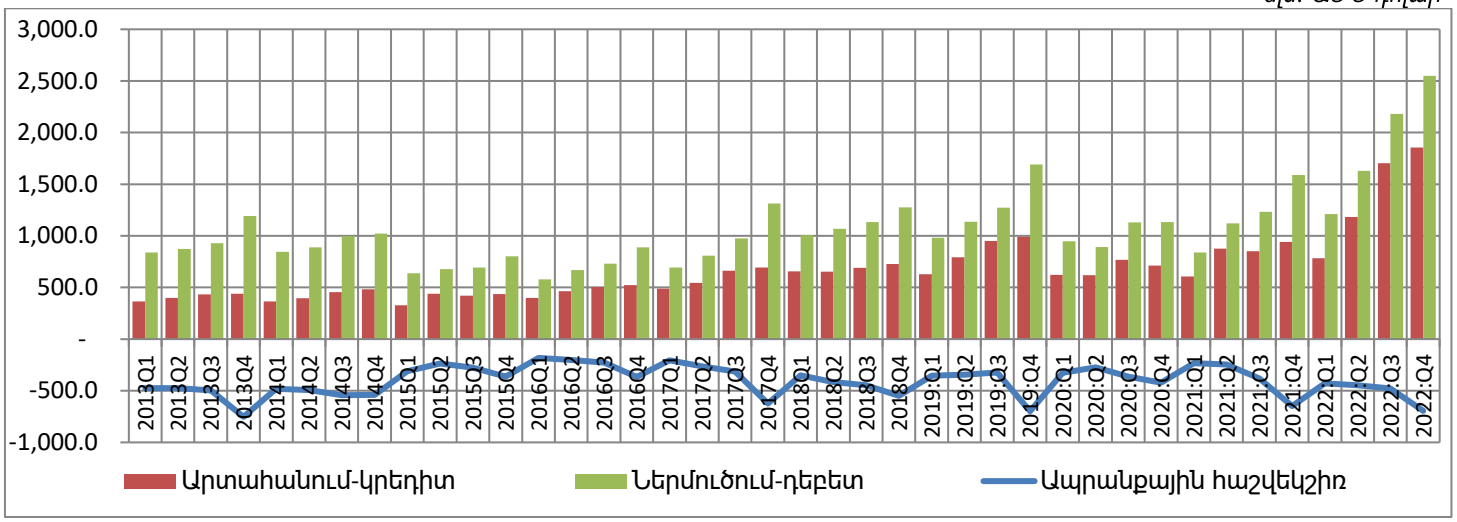
[12] 2022 թվականին ճշգրտումներ են իրականացվել 2015-2021 թվականների վճարային հաշվեկշռի որոշ հոդվածներում, պայմանավորված հավաքագրվող տվյալների ճշգրտումներով և ամփոփման մեթոդաբանական վերանայումներով: Միևնույն ժամանակ, 2022 թվականին վերանայվել է ավտոմեքենաների արտահանման ցուցանիշը, մասնավորապես ՀՀ կենտրոնական բանկը տարատեսակ ուսումնասիրությունների ու քննարկումների արդյունքում իրականացրել է 2021 թվականի և 2022 թվականի 1-ին կիսամյակի համար դեպի ԵԱՏՄ երկրներ ավտոմեքենաների արտահանման լրահաշվարկ:

	2018	2019	2020	2021	2022	Հավելաճի տեմպը 2021թ.-ի նկատմամբ,%
Դեբետ	1228.2	1433.6	252.8	458.5	1270.2	2.8 անգամ
ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ	200.3	179.7	-196.3	-406.4	-848.6	2.1 անգամ
Կրեդիտ	910.1	939.1	460.1	479.9	648.8	35.2
Դեբետ	709.7	759.4	656.4	886.2	1497.5	69.0
Աշխատողների վարձատրություն	656.8	675.4	286.4	319.5	319.4	0.0
Կրեդիտ	822.3	845.9	386.5	416.6	555.8	33.4
Դեբետ	165.5	170.4	100.1	97.0	236.3	2.4 անգամ
Ներդրումային եկամուտներ	-456.4	-495.7	-482.6	-725.9	-1168.1	60.9
Կրեդիտ	87.8	93.2	73.7	63.3	93.1	47.0
Դեբետ	544.2	588.9	556.3	789.2	1261.1	59.8
Ուղղակի ներդրումներից	-169.3	-226.5	-225.0	-450.5	-827.0	83.6
Կրեդիտ	8.3	11.3	6.3	7.5	7.0	-6.4
Դեբետ	177.6	237.8	231.4	458.0	834.0	82.1
Պորտֆելային ներդրումներից	-40.4	-19.4	-20.5	-59.7	-89.4	49.7
Կրեդիտ	24.1	27.6	26.6	16.6	21.2	27.7
Դեբետ	64.5	47.0	47.1	76.3	110.6	44.9
Այլ ներդրումներից	-246.7	-249.8	-237.1	-215.7	-251.7	16.7
Կրեդիտ	55.4	54.3	40.7	39.2	64.8	65.4
Դեբետ	302.1	304.2	277.8	254.9	316.6	24.2
ԵՐԿՐՈՐԴԱՅԻՆ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ	628.1	632.3	982.5	999.1	1100.5	10.1
Կրեդիտ	999.6	1041.2	1352.9	1457.7	1829.6	25.5
Դեբետ	371.5	408.9	370.3	458.6	729.1	59.0
Պետական կառավարում	144.6	145.2	222.8	75.5	-71.6	-
Կրեդիտ	263.7	283.4	350.8	234.6	233.7	-0.4
Դեբետ	119.1	138.2	128.1	159.1	305.3	91.9
Ֆինանսական կազմակերպություններ, ոչ ֆինանսական կազմակերպություն-ներ, տնային տնտեսություններ և ՏՍՈՒԱԿ	483.5	487.1	759.8	923.6	1172.0	26.9
Կրեդիտ	735.9	757.8	1002.0	1223.1	1595.9	30.5
Դեբետ	252.4	270.7	242.2	299.5	423.8	41.5
ԿԱՊԻՏԱԼԻ ՀԱՇԻՎ	70.6	54.5	45.4	50.1	70.5	40.6
Կրեդիտ	80.4	65.5	51.3	61.6	77.0	25.0
Դեբետ	9.8	11.0	6.0	11.4	6.5	-43.6
Պետական կառավարում	37.1	23.9	17.0	9.0	11.2	23.8
կրեդիտ	37.1	23.9	17.0	9.0	11.2	23.8
դեբետ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Ֆինանսական կազմակերպություններ, ոչ ֆինանսական կազմակերպություն-ներ, տնային տնտեսություններ և ՏՍՈՒԱԿ	33.5	30.6	28.4	41.1	59.4	44.3
կրեդիտ	43.3	41.6	34.4	52.6	65.8	25.2
դեբետ	9.8	11.0	6.0	11.4	6.5	-43.6
Զուտ վարկավորում (+)/ զուտ փոխառություն (-) ընթացիկ և կապիտալ հաշիվներից	-853.8	-942.5	-432.5	-465.0	-96.5	-79.2
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇԻՎ	-689.8	-463.0	-682.8	-371.6	514.3	-
Զուտ վարկավորում(+) զուտ փոխառություն (-) ֆինանսական հաշվից	-689.8	-463.0	-682.8	-371.6	514.3	-
ՈՒղղակի ներդրումներ	-259.8	-233.3	-85.9	-341.9	-948.3	2.8 անգամ

	2018	2019	2020	2021	2022	Հավելաճի տեմպը 2021թ.-ի նկատմամբ,%
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	7.0	-133.0	-27.3	24.6	49.7	2. 0 անգամ
Զուտ պարտավորությունների ստանձնում	266.9	100.3	58.6	366.4	998.1	2.7 անգամ
Պորտֆելային ներդրումներ	39.9	-28.9	43.7	-672.0	1356.0	-
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	21.1	74.2	37.6	53.8	1031.6	19.2 անգամ
Զուտ պարտավորությունների ստանձնում	-18.9	103.0	-6.1	725.8	-324.4	-
Ֆինանսական ածանցյալներ (բացառությամբ պահուստների) և աշխատողների ֆոնդային օպցիոններ	0.6	-1.4	-0.2	6.9	-6.7	-
Այլ ներդրումներ	-434.0	-791.3	-362.8	-54.2	-823.3	15.2 անգամ
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	139.2	350.4	11.9	21.7	1057.0	48.7 անգամ
Զուտ պարտավորությունների ստանձնում	573.2	1141.7	374.7	75.9	1880.2	24.8 անգամ
Այլ կապիտալ	2.0	1.7	1.6	-0.2	6.7	-
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	2.0	1.7	1.6	-0.2	6.7	-
Զուտ պարտավորությունների ստանձնում	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Դրամական միջոցներ և ավանդներ	-305.7	-493.4	488.1	215.7	-848.9	-
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	67.0	213.9	206.8	95.4	925.0	9.7 անգամ
Զուտ պարտավորությունների ստանձնում	372.8	707.3	-281.3	-120.3	1773.9	-
Վարկեր	-71.1	-423.9	-707.3	-58.0	-81.2	39.9
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	79.9	31.0	-129.3	-89.4	31.8	-
Զուտ պարտավորությունների ստանձնում	150.9	454.9	578.0	-31.3	113.0	-
Ապահովագրական, կենսաթոշակային և սպանդարտացված ծրագրեր	0.0	4.3	-4.9	-4.2	1.8	-
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	1.2	6.6	-2.3	-0.8	4.8	-
Զուտ պարտավորությունների ստանձնում	1.1	2.3	2.6	3.4	3.0	-12.8
Առևտրային վարկեր և կանխավճարներ	-15.4	106.2	-103.7	-29.0	64.6	-
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	-2.2	90.5	-60.4	12.8	84.2	6.6 անգամ
Զուտ պարտավորությունների ստանձնում	13.2	-15.6	43.3	41.7	19.6	-53.0
Այլ հաշիվներ սպացվող/վճարվող	-43.8	13.8	-36.6	-3.2	35.0	-
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	-8.7	6.7	-4.4	3.8	4.5	20.2
Զուտ պարտավորությունների ստանձնում	35.1	-7.1	32.3	7.0	-30.5	-
ՀՓԻ (պարտավորությունների զուտ սպանձնում)	0.1	-0.1	-0.1	175.4	1.3	-99.3
Պահուստային ակտիվներ	-36.4	591.9	-277.6	689.5	936.6	35.8
Զուտ սխալներ և բացթողումներ	164.0	479.5	-250.3	93.3	610.8	6.5 անգամ

Գծապատկեր 1. Արտահանման, ներմուծման և ապրանքային հաշվեկշռի դինամիկան (ըստ վճարային հաշվեկշռի մեթոդաբանության)

մլն. ԱՄՆ դոլար

Աղյուսակ 2. ՀՀ արտահանման ապրանքային կառուցվածքը[13] *(ըստ ԱՏԳԱԱ ապրանքախմբերի)*

մլն. ԱՄՆ դոլար

	2018	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	**2022թ. հավելաճի տեմպը 2021թ. նկատմամբ, %**
Կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք	50.6	51.2	78.3	107.0	171.6	60.3
Բուսական ծագման արտադրանք	93.4	106.4	136.2	186.8	225.4	20.7
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր և ճարպեր	0.1	0.1	0.1	0.1	7.5	95.7 անգամ
Պատրաստի սննդի արտադրանք	552.9	641.8	562.9	624.9	877.2	40.4
Հանքահումքային արտադրանք	644.7	742.9	814.7	982.2	1022.0	4.1
Քիմիայի և դրա հետ կապված արդյունա-բերության ճյուղերի արտադրանք	28.7	30.7	29.6	41.4	82.8	2.0 անգամ
Պլաստմասսա և դրանցից իրեր, կաուչուկ և ռետինե իրեր	14.3	13.6	15.6	19.8	62.5	3.2 անգամ
Կաշվե հումք, կաշի, մորթի և դրանցից իրեր	13.7	8.7	5.2	5.9	11.1	89.1
Փայտ և փայտյա իրեր	1.9	1.1	0.6	1.1	4.7	4.2 անգամ
Թուղթ և թղթից իրեր	1.4	1.4	1.3	1.7	6.7	4.0 անգամ
Մանածագործական իրեր	225.3	169.1	133.5	183.5	212.4	15.7
Կոշկեղեն, գլխարկեղեն, հովանոցներ	4.5	2.6	3.0	4.7	12.6	2.7 անգամ
Իրեր քարից, գիպսից, ցեմենտից	24.2	15.9	20.1	20.3	37.1	82.9
Թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարեր, մետաղներ և դրանցից իրեր	307.4	414.8	369.2	326.3	989.3	3.0 անգամ

[13] Ըստ ՀՀ ՎԿ արտաքին առևտրի վիճակագրության տվյալների

	2018	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	**2022թ. հավելաճի տեմպը 2021թ. նկատմամբ, %**
Ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից իրեր	296.6	261.1	229.2	364.5	459.8	26.2
Մեքենաներ, սարքավորումներ և մեխանիզմներ	43.6	44.5	42.3	56.7	695.5	12.3 անգամ
Վերգետնյա, օդային և ջրային տրանսպորտի միջոցներ	26.3	31.4	14.1	38.7	321.7	8.3 անգամ
Սարքեր և ապարատներ	52.8	96.1	61.7	36.1	116.6	3.2 անգամ
Տարբեր արդյունաբերական ապրանքներ	29.7	13.2	18.8	13.3	40.1	3.0 անգամ
Արվեստի ստեղծագործություններ	0.7	0.5	0.6	1.0	3.3	3.4 անգամ
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	**2412.8**	**2647.2**	**2537.0**	**3016.0**	**5360.1**	**77.7**

Աղյուսակ 3. ՀՀ ներմուծման ապրանքային կառուցվածքը[13] *(ըստ ԱՏԳԱԱ ապրանքախմբերի)*

մլն. ԱՄՆ դոլար

	2018	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	**2022 թ. հավելաճի տեմպը 2021թ. նկատմամբ,%**
Կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք	131.9	149.3	131.6	167.0	260.3	55.9
Բուսական ծագման արտադրանք	218.3	232.2	255.8	290.5	421.3	45.1
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր և ճարպեր	55.1	51.2	52.6	72.4	105.6	45.7
Պատրաստի սննդի արտադրանք	399.8	437.4	397.6	434.7	579.4	33.3
Հանքահումքային արտադրանք	720.7	814.1	746.9	937.7	1196.0	27.6
Քիմիայի և դրա հետ կապված արդյունաբերության ճյուղերի արտադրանք	394.7	470.4	417.3	455.9	586.8	28.7
Պլաստմասսա և դրանցից իրեր, կաուչուկ և ռետինե իրեր	200.1	211.8	195.3	234.6	326.7	39.3
Կաշվե հումք, կաշի, մորթի և դրանցից իրեր	24.4	24.2	15.3	24.2	28.4	17.4
Փայտ և փայտյա իրեր	56.5	66.6	53.7	72.3	93.2	28.9
Թուղթ և թղթից իրեր	101.2	96.7	87.2	87.5	137.4	56.9
Մանածագործական իրեր	318.4	301.3	245.2	301.6	396.2	31.4
Կոշկեղեն, գլխարկեղեն, հովանոցներ	57.2	59.1	45.2	59.9	76.6	27.9
Իրեր քարից, գիպսից, ցեմենտից	94.2	95.3	93.6	109.4	160.6	46.8
Թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարեր, մետաղներ և դրանցից իրեր	288.3	295.8	143.7	248.5	690.8	2.8 անգամ
Ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից իրեր	340.5	345.8	360.8	391.2	624.4	59.6
Մեքենաներ, սարքավորումներ և մեխանիզմներ	934.7	864.2	866.2	899.2	1721.7	91.5

	2018	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	**2022 թ. հավելաճի տեմպը 2021թ. նկատմամբ,%**
Վերգետնյա, օդային և ջրային տրանսպորտի միջոցներ	362.0	756.6	192.9	306.3	966.0	3.2
Սարքեր և ապարատներ	116.7	122.7	112.8	123.4	196.9	59.5
Տարբեր արդյունաբերական ապրանքներ	160.1	133.1	150.0	145.7	191.0	31.1
Արվեստի ստեղծագործություններ	0.2	0.9	0.3	0.3	9.3	34.3 անգամ
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	**4975.2**	**5528.7**	**4564.0**	**5362.2**	**8768.7**	**63.5**

Աղյուսակ 4. ՀՀ արտահանման կառուցվածքն ըստ հիմնական գործընկեր երկրների[13]

մլն. ԱՄՆ դոլար

	2018	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2022 թ. հավելաճի տեմպը 2021թ. նկատմամբ,%**
ԵԱՏՄ երկրներ	**688.8**	**767.8**	**709.9**	**882.6**	**2510.3**	**2.8 անգ.**
Ռուսաստան	666.1	741.4	680.3	840.7	2411.0	2.9 անգ.
Բելառուս	11.9	17.8	21.3	28.3	75.2	2.7 անգ.
Ղազախստան	9.8	5.4	6.6	11.0	18.4	67.4
Ղրղզստան	1.0	3.2	1.6	2.6	5.7	2.2 անգ.
ԵՄ-ի երկրներ	**683.4**	**583.2**	**434.6**	**663.7**	**785.6**	**18.4**
Նիդերլանդներ	132.4	153.9	97.8	191.2	214.9	12.3
Բուլղարիա	214.9	207.4	150.8	198.4	208.4	5.0
Գերմանիա	136.1	69.6	56.5	77.6	106.1	36.7
Բելգիա	49.2	44.5	36.6	51.9	85.7	65.1
Իտալիա	49.9	59.7	41.0	63.5	65.1	2.5
Սլովակիա	0.4	0.4	8.3	14.3	24.5	71.0
Լեհաստան	8.3	13.1	12.0	20.3	22.3	9.8
Միացյալ Թագավորություն	7.6	4.5	5.4	7.6	12.9	68.1
Ֆրանսիա	8.6	8.8	5.8	10.7	9.8	-7.8
Ռումինիա	54.9	0.1	0.1	0.2	0.2	23.5
Այլ ԵՄ երկրներ	21.2	21.2	20.3	27.9	35.8	28.2
Մնացած երկրներ	**1040.5**	**1296.2**	**1392.5**	**1469.6**	**2064.2**	**40.5**
ԱՄԷ	73.8	57.3	95.9	74.4	534.1	7.2 անգ.
Չինաստան	107.2	193.7	289.8	393.2	369.5	-6.0
Շվեյցարիա	337.5	457.9	454.0	359.5	254.6	-29.2
Իրաք	150.6	177.3	163.8	177.3	249.7	40.8
Վրաստան	68.7	69.3	57.4	68.3	156.2	2.3 անգ.
Իրան	94.2	83.9	84.6	65.5	111.2	69.7
Հնդկաստան	0.6	3.5	73.4	126.7	99.4	-21.5
ԱՄՆ	47.7	53.9	67.9	81.8	78.2	-4.4
Ուկրաինա	18.3	24.6	26.4	25.7	12.8	-50.2
Սիրիա	55.9	56.7	31.2	10.9	5.6	-48.4
Այլ երկրներ	86.1	118.3	48.0	86.3	192.8	**2.2** անգ.

	2018	2019	2020	2021	2022	2022 թ. հավելաճի տեմպը 2021թ. նկատմամբ,%
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	**2412.8**	**2647.2**	**2537.0**	**3016.0**	**5360.1**	**77.7**

Աղյուսակ 5. ՀՀ ներմուծման կառուցվածքն ըստ ապրանքի ծագման երկրների[13]

մլն. ԱՄՆ դոլար

	2018	2019	2020	2021	2022	2022 թ. հավելաճի տեմպը 2021թ. նկատմամբ,%
ԵԱՏՄ երկրներ	**1302.3**	**1536.9**	**1542.2**	**1851.2**	**2757.5**	**49.0**
Ռուսաստան	1259.7	1483.9	1477.4	1785.4	2622.5	46.9
Բելառուս	38.6	49.8	58.6	57.9	110.6	91.1
Ղազախստան	3.7	2.9	5.7	7.8	23.5	3.0 անգամ
Ղրղզստան	0.3	0.2	0.4	0.2	1.0	522.8
ԵՄ երկրներ	**1155.2**	**1152.8**	**886.3**	**965.8**	**1549.6**	**60.5**
Գերմանիա	296.9	383.7	240.8	212.3	424.4	2.0 անգամ
Իտալիա	182.5	205.1	191.1	224.3	279.1	24.5
Ֆրանսիա	110.2	84.2	82.6	83.8	112.6	34.4
Իսպանիա	36.8	35.4	30.3	38.7	85.5	2.2 անգամ
Հունաստան	64.6	17.6	21.2	21.5	80.2	3.7 անգամ
Միացյալ Թագավորություն	39.1	75.2	29.5	34.3	79.7	2.3 անգամ
Լեհաստան	44.0	45.0	39.4	45.4	76.5	68.6
Նիդերլանդներ	55.9	40.0	29.5	37.4	54.3	45.4
Բելգիա	39.5	45.8	36.2	52.9	50.9	-3.8
Ավստրիա	28.8	34.0	23.8	23.1	44.1	91.1
Այլ ԵՄ երկրներ	257.0	186.9	161.7	192.2	262.4	36.5
Մնացած երկրներ	**2517.7**	**2838.9**	**2135.6**	**2545.2**	**4461.5**	**75.3**
Չինաստան	663.6	751.4	674.2	867.6	1388.4	60.0
Իրան	269.3	325.3	317.2	438.0	599.7	36.9
ԱՄՆ	178.4	280.3	84.7	125.6	386.5	3.1 անգամ
Թուրքիա	252.6	268.1	231.5	73.0	263.3	3.6 անգամ
Հնդկաստան	77.8	128.3	85.3	89.4	259.2	2.9 անգամ
Ճապոնիա	99.1	207.8	45.9	55.5	195.3	3.5 անգամ
Վիետնամ	46.4	58.3	33.4	36.7	175.8	4.8 անգամ
Վրաստան	70.8	79.7	73.0	122.0	144.8	18.6
Կորեա	35.1	54.4	42.6	47.0	94.8	2.0 անգամ
Ուկրաինա	153.6	146.2	123.8	143.2	83.9	-41.4
Այլ երկրներ	671.1	539.2	424.0	547.2	869.9	59.0
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	**4975.2**	**5528.7**	**4564.0**	**5362.2**	**8768.7**	**63.5**

Աղյուսակ 6. Հիմնական ապրանքների գծով արտահանման և ներմուծման ծավալներն ու գործոնային փոփոխությունը 2021-2022թթ հունվար-դեկտեմբերին[13]

	Չափի միավորը	2021		2022		Արժեքի բացարձակ փոփոխությունը, հազ.դոլար	որից՝	
		քանակը	արժեքը հազ. դոլար	քանակը	արժեքը հազ. դոլար		ի հաշիվ միջին գնի փոփոխության	ի հաշիվ քանակի փոփոխության
		Արտահանում						
Պղինձի հանքաքար, խտանյութ	տոննա	429,482.7	769,257.6	410,685.8	662,911.5	-106,346.1	-72,678.4	-33,667.7
Սիգարետ և սիգար	մլն հատ	21,960.5	239,103.0	26,334.3	320,116.4	81,013.5	33,392.3	47,621.1
Կոնյակ	հազ.լ 100%ս	19,898.7	206,147.0	20,118.3	257,373.3	51,226.3	48,951.2	2,275.1
Սպիրտային թրմօղի	հազ.լ 100%ս	6,711.2	26,749.8	3,305.0	12,405.8	-14,343.9	-767.5	-13,576.4
Ոսկի անմշակ կամ կիսամշակ, փոշի	գրամ	3,776,262.2	133,804.5	8,870,980.4	414,206.0	280,401.5	99,880.1	180,521.4
Երկաթամիահալվածք	տոննա	8,159.2	188,739.2	8,911.6	252,054.3	63,315.1	45,910.8	17,404.3
Ալյումինե փայլաթիթեղներ<0,2մմ	տոննա	33,936.9	118,293.8	32,507.1	127,528.0	9,234.2	14,218.3	-4,984.1
Ադամանդե քար	կարատ	580,285.1	105,629.0	2,366,530.4	417,739.6	312,110.6	-13,038.9	325,149.5
Կոստյում, անդրավարտիք, պիջակ (տղամարդու)	հատ	1,687,095.0	45,358.1	2,009,124.0	49,639.0	4,280.9	-4,377.0	8,657.9
Վերարկու, տաք կիսաբաճկոն, անձրևանոց (կնոջ)	հատ	732,888.0	62,384.1	818,764.0	59,182.5	-3,201.7	-10,511.5	7,309.8
Լոլիկ	տոննա	35,402.8	43,851.3	43,005.2	47,783.6	3,932.3	-5,484.3	9,416.5
Ձուկ (թարմ)	տոննա	8,982.8	55,742.3	8,633.6	77,322.6	21,580.3	23,747.2	-2,166.9
Ոչխարի կամ այծի թարմ միս, պաղեցրած կամ սառեցրած.	տոննա	40.1	262.4	46.1	346.6	84.2	45.3	38.9
Ցինկի հանքաքար, խտանյութ	տոննա	11,998.4	16,165.2	11,751.7	18,914.7	2,749.4	3,081.7	-332.3
Թանկարժեք մետաղի հանքաքար, խտանյութ	տոննա	6,054.5	15,466.0	20,640.0	85,401.4	69,935.3	32,676.8	37,258.5
Ժամացույցի թափք (ձեռքի և գրպանի), մասեր	տոննա	1.8	4,911.5	2.6	2,595.5	-2,316.0	-4,667.3	2,351.3
Շոկոլադ (կակաո պարունակող)	տոննա	3,549.2	16,835.6	2,962.1	22,922.7	6,087.1	8,871.8	-2,784.7
Դեղամիջոց, բաղկացած առանձին նյութերից	տոննա	2,189.9	10,035.6	2,765.3	13,445.4	3,409.8	772.5	2,637.3
Այլ կերպ պահածոյացված պտուղ, ընկույզ, հատապտուղ	տոննա	11,156.6	11,875.1	9,785.0	44,644.8	32,769.7	34,229.7	-1,460.0
Մոլիբդենի հանքաքար, խտանյութ	տոննա	10,233.3	122,316.9	10,299.6	155,072.3	32,755.4	31,963.0	792.5
Ջրեր, բնական կամ արհեստական հանքային ջուր և ըմպելիք (առանց շաքարի)	1000 լիտր	24,566.8	13,234.4	22,947.4	16,336.5	3,102.1	3,974.4	-872.4
Խաղող սեղանի	տոննա	7,857.1	6,412.2	8,355.0	8,967.6	2,555.3	2,149.0	406.3
Խաղողի գինի	1000 լիտր	3,142.6	11,622.7	4,729.0	18,537.5	6,914.8	1,047.5	5,867.3
Այլ բանջարեղենի պահածո (չսառեցրած՝ առանց քացախի)	տոննա	14,352.6	14,961.0	13,710.2	22,472.1	7,511.1	8,180.7	-669.6
Սուրճ	տոննա	1,239.6	5,015.7	1,957.3	9,407.7	4,392.0	1,487.8	2,904.2
Պանիր և կաթնաշոռ	տոննա	3,091.8	15,226.4	1,899.2	12,704.2	-2,522.1	3,351.1	-5,873.3
Ընդամենը նշված ապրանքներով		**X**	**2,259,400.5**	**X**	**3,130,031.6**	**870,631.1**	**286,406.5**	**584,224.6**
		Ներմուծում						
Բնական գազ	1000 խ.մ.	2,792,651.2	460,787.4	2,965,818.1	504,095.2	43,307.8	14,735.2	28,572.5
Բենզին	տոննա	22,117.4	174,421.1	39,742.7	205,488.0	31,066.9	-107,928.4	138,995.3
Դիզվառելիք	տոննա	196,517.4	137,950.8	180,892.1	213,109.5	75,158.7	86,127.3	-10,968.6
Կերոսին	տոննա	51,972.1	37,348.0	98,135.4	120,755.2	83,407.2	50,233.5	33,173.7
Ադամանդե քար	կարատ	894,810.8	123,345.9	2,542,044.4	389,980.9	266,635.1	39,570.9	227,064.2

	Չափի միավորը	2021		2022		Արժեքի բացարձակ փոփոխությունը, հազ.դոլար	որից՝	
		քանակը	արժեքը հազ. դոլար	քանակը	արժեքը հազ. դոլար		ի հաշիվ միջին գնի փոփոխության	ի հաշիվ քանակի փոփոխության
Ոսկի անմշակ կամ կիսամշակ, փոշի	գրամ	1,560,264.8	90,039.3	4,857,133.9	233,799.2	143,759.9	-46,494.9	190,254.7
Փափուկ ցորեն	տոննա	269,451.4	61,383.7	361,813.0	101,126.2	39,742.5	18,701.6	21,040.9
Դեղամիջոց, բաղկացած առանձին նյութերից	տոննա	1,861.1	136,614.9	2,303.3	150,736.7	14,121.8	-18,340.7	32,462.5
Ալյումին չմշակված	տոննա	31,266.4	73,043.5	34,834.4	99,173.9	26,130.4	17,794.8	8,335.6
Շաքար եղեգնի կամ ճակնդեղի և քիմիապես մաքուր բուսաշաքար, պինդ վիճակում	տոննա	74,763.9	42,839.3	76,502.6	43,416.2	576.9	-419.4	996.3
Ընտանի թռչունների միս և ենթա-սննդամթերք դասակարգված 0105 ապրանքային դիրքում	տոննա	38,454.9	44,173.1	38,340.7	58,190.3	14,017.3	14,148.5	-131.2
Սիգարետ	մլն հատ	2,205.4	33,250.9	2,375.6	37,704.2	4,453.3	1,887.2	2,566.1
Ռետինե նոր անվադող	հատ	996,232.0	44,297.4	814,320.0	54,883.1	10,585.6	18,674.4	-8,088.7
Օղի	լ100%ս	1,774.1	18,243.7	1,402.0	17,324.8	-918.9	2,907.4	-3,826.3
Շոկոլադ (կակաո պարունակող)	տոննա	11,961.5	47,725.4	12,859.5	62,860.9	15,135.5	11,552.8	3,582.7
Ծխախոտի հումք և մնացորդ	տոննա	10,207.1	39,880.1	5,591.0	24,011.2	-15,868.9	2,166.7	-18,035.5
Արևաձաղկի ձեթ	տոննա	24,924.1	36,367.0	31,305.4	49,104.4	12,737.4	3,426.4	9,311.0
Սուրճ հատիկավոր	տոննա	14,364.0	38,227.2	15,869.0	45,671.9	7,444.7	3,439.6	4,005.1
Մարգարին	տոննա	19,250.7	29,116.0	21,590.8	44,173.3	15,057.3	11,517.9	3,539.3
Կարագ	տոննա	1,713.1	8,757.0	2,612.8	14,044.0	5,287.0	687.8	4,599.2
Խոզի միս, թարմ, պաղեցրած կամ սառեցրած	տոննա	9,807.8	19,647.3	11,380.7	23,317.4	3,670.1	519.3	3,150.8
Հանքային կամ քիմիական ազոտի պարարտանյութ	տոննա	22,727.0	16,079.8	23,198.1	32,970.6	16,890.7	16,557.4	333.3
Մազերի հարդարման միջոց, օճառահեղուկ	տոննա	5,518.7	24,024.5	4,787.3	20,810.5	-3,214.0	-29.7	-3,184.3
Նարինջ	տոննա	13,156.5	7,069.8	15,249.8	9,853.2	2,783.4	1,658.6	1,124.9
Լիմոն	տոննա	3,774.6	2,741.4	4,504.2	3,450.6	709.2	179.3	529.9
Ադամաթուզ (բանան)	տոննա	22,300.9	15,284.6	23,944.3	20,273.1	4,988.5	3,862.1	1,126.4
Տավարի միս (սառեցրած)	տոննա	4,582.1	13,940.8	4,936.7	15,694.2	1,753.4	674.7	1,078.7
Եգիպտացորեն	տոննա	66,666.1	14,046.4	98,091.3	24,514.7	10,468.3	3,847.1	6,621.2
Հրուշակեղեն (կոնֆետ, սպիտակ շոկոլադ), մաստակ	տոննա	1,510.0	4,052.4	1,520.0	5,230.3	1,177.9	1,151.0	26.9
Երկաթամիահալվածք	տոննա	5,619.0	9,787.1	6,891.9	13,652.2	3,865.1	1,648.0	2,217.1
Բրինձ	տոննա	8,917.3	6,802.3	11,618.6	9,903.6	3,101.3	1,040.8	2,060.6
Սառնարան, սառցարան, մասեր	տոննա	9,922.1	32,921.7	1,178.7	40,154.9	7,233.2	36,244.1	-29,010.9
Հեռուստացույցներ և մոնիտորներ	տոննա	155.1	29,073.0	438.0	126,419.2	97,346.3	44,295.4	53,050.8
Ընդամենը նշված ապրանքներով		X	**1,873,282.8**	X	**2,815,893.6**	**942,610.8**	**236,036.8**	**706,573.9**

Աղյուսակ 7. ՀՀ ծառայությունների արտահանումը և ներմուծումն ըստ տեսակների

մլն. ԱՄՆ դոլար

	2021		2022		Հավելաճի տեմպը %	
	Արտա-հանում	Ներմու-ծում	Արտա-հանում	Ներմու-ծում	Արտահանում	Ներմուծում
Այլ կողմերին պատկանող նյութական ռեսուրսների վերամշակման ծառայություններ	41.0	0.0	111.0	0.0	2.7 անգամ	-
Տեխնիկական սպասարկման և վերանորոգման ծառայություններ	3.5	28.6	4.5	30.9	26.9	8.4
Տրանսպորտ	304.4	509.9	559.0	768.1	83.6	50.6
Մարդատար	29.2	48.3	50.9	45.7	74.1	-5.4
Բեռնատար	257.4	432.0	481.1	684.8	86.9	58.5
Այլ	17.9	29.6	27.1	37.6	51.5	27.1
Ճանապարհորդություն	784.2	466.1	2439.1	1296.6	3.1 անգամ	2.8 անգամ
գործնական	70.1	89.4	158.7	180.2	2.3 անգամ	2.0 անգամ
անձնական	714.1	376.7	2280.4	1116.4	3.2 անգամ	3.0 անգամ
Շինարարություն	86.1	43.5	104.2	30.8	21.0	-29.2
Ապահովագրություն և կենսաթոշակային ծառայություններ	34.7	69.5	58.9	116.9	69.8	68.3
Ֆինանսական ծառայություն	14.2	21.2	75.5	40.1	5.3 անգամ	89.5
Հեռահաղորդակցության,համակարգչային և տեղեկատվական ծառայություն	382.4	43.6	711.4	51.0	86.0	17.1
Այլ գործնական ծառայություն	36.2	111.4	63.9	146.4	76.7	31.4
որից՝ գործառնական վարձակալություն	14.9	12.5	16.1	25.3	8.1	2.0 անգամ
Անձնական, մշակութային և զվարճանքի ծառայություններ	11.1	24.2	11.4	28.8	2.5	19.2
Այլ կատեգորիաներին չվերաբերող Պետական ապրանքներ և ծառայություններ	37.3	20.5	38.2	36.9	2.3	80.2
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	**1735.2**	**1338.3**	**4177.1**	**2546.7**	**140.7**	**90.3**

Տեղեկանք

ճանապարհորդության հոդվածի լրահաշվարկի մեթոդաբանության վերաբերյալ

2022 թվականի մարտ ամսից սկսած դեպի ՀՀ այցելուների աննախադեպ աճը հնարավորինս արտացոլելու նպատակով ճշգրտվել են 2022 թվականի ողջ ընթացքում վճարային հաշվեկշռի ճանապարհորդության հոդվածի արտահանման և ներմուծման տվյալների ձևավորմանը մասնակցող զբոսաշրջիկների քանակի և մեկ զբոսաշրջիկի հաշվով միջին ծախսի գումարի մեծությունները: Ընդ որում, ճշգրտումն իրականացվել է երկու ուղղությամբ. 1/վերանայվել են թե՛ ներգնա, թե՛ արտագնա «դասական» զբոսաշրջիկների ծախսերը, և 2/գնահատական է տրվել օտարերկրացի ռելոկանտների և հայրենիք վերադարձած մեր հայրենակիցների կողմից կատարվող ծախսերին:

Ներգնա «դասական» զբոսաշրջիկների ծախսերը ճշգրտվել են, հիմք ընդունելով արտասահմանյան թողարկված վճարային քարտերով ՀՀ-ում կատարված գործարքների՝ 1 անձի հաշվով միջին մակարդակները: Հաշվի են առնվել նաև կանխիկ ծախսված գումարները: Բացի այդ, գնաճով և փոխարժեքի փոփոխությամբ ճշգրտվել է 1 զբոսաշրջիկի հաշվով ծախսերի պաշտոնական մակարդակը: Երկու

մեթոդներով կատարված հաշվարկների արդյունքում մեկ ներգնա զբոսաշրջիկի ծախսը 2022 թվականի համար մոտարկվել է միջինում 1200 ԱՄՆ դոլարի չափով: Նշենք, որ տվյալների համադրելիությունը ապահովելու նպատակով նույնանման մեթոդաբանությամբ ճշգրտում է իրականացվել նաև 2021 թվականի բոլոր եռամսյակների համապատասխան ցուցանիշների համար:

Միևնույն ժամանակ, իրականացվել է նաև արտագնա զբոսաշրջիկների ծախսերի վերագնահատում: Կրկին, որպես լրահաշվարկի աղբյուր հիմք է ընդունվել բանկային քարտերով իրականացված միջին գործարքի վերաբերյալ տեղեկատվությունը. այս անգամ ՀՀ-ում թողարկված քարտերով արտասահմանում կատարված վճարումների վերաբերյալ: Հաշվարկի ընթացքում առանձնացվել են զբոսաշրջության հետ առնչություն ունեցող ծախսային գործարքները: Նույն մեթոդաբանությունն օգտագործվել է նաև 2021 թվականի արտագնա զբոսաշրջիկների ծախսերի վերագնահատման համար: Արդյունքում, նախկինում հաշվարկված մեկ զբոսաշրջիկի հաշվով մոտ 870 ԱՄՆ դոլար միջին ծախսը վերանայվել է և գնահատվել միջինում 1175 ԱՄՆ դոլար 2022 թվականի համար:

2022 թվականի փետրվարից հետո Հայաստան տեղափոխված օտարերկրյա և Հայաստանի քաղաքացիություն ունեցող անձանց (ռելոկանտների և հայրենադարձների) ծախսերի հաշվարկման համար հաշվարկվել են տեղափոխվածների քանակն և 1 անձի հաշվով եռամսյակային միջին ծախսը:

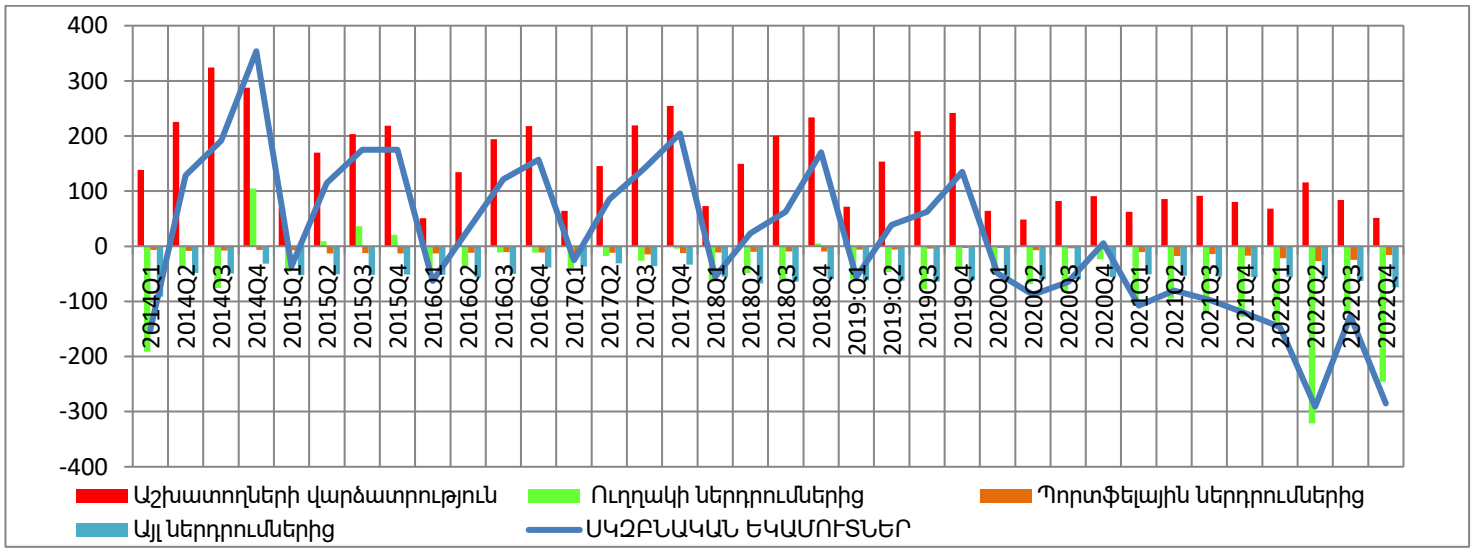
Տեղափոխված մարդկանց քանակի լրահաշվարկի հիմքում է այն ենթադրությունը, որ որոշակի քանակությամբ մարդիկ ժամանել են ՀՀ, սակայն դեռ չեն լքել ՀՀ տարածքը և, ըստ գործող մեթոդաբանության, չեն հաշվառվել որպես զբոսաշրջիկ պաշտոնական վիճակագրության մեջ: Ռելոկանտների և հայրենադարձների քանակի գնահատման նպատակով հիմք է ընդունվել ՀՀ մուտք եղած անձանց զուտ քանակը, ՀՀ այցելած զբոսաշրջիկների պաշտոնական քանակը, ինչպես նաև ՀՀ պաշտոնատար անձանց[14] և վերլուծական ընկերությունների[15] կողմից հրապարակված գնահատականները: Բոլոր աղբյուրների համադրման արդյունքում գնահատվել է, որ 2022 թվականի փետրվար-դեկտեմբեր ամիսների ընթացքում ՀՀ-ում բնակություն են հաստատել մոտ 51000 օտարերկրացիներ: Հայաստանի քաղաքացիություն ունեցող, սակայն դեռևս ՀՀ ոչ ռեզիդենտ հանդիսացող անձանց քանակի գնահատման համար հիմք է ընդունվել նաև Ռուսաստանի Դաշնության ԱԱԾ կողմից հրապարակած տեղեկատվությունն այն մասին, որ 2022 թվականի ընթացքում մոտ 50000-ով քիչ արտագնա սեզոնային աշխատող է մեկնել Հայաստանից դեպի ՌԴ[16]: Համադրելով այս տեղեկատվությունը ՀՀ քաղաքացիների մուտքի/ելքի տվյալների հետ՝ գնահատվել է, որ 2022 թվականի ընթացքում մոտ 48000 ՀՀ քաղաքացիություն ունեցող անձ վերադարձել է ՀՀ:

Կուտակային, մարդ	1-ին եռ.	2-րդ եռ.	3-րդ եռ.	4-րդ եռ.
Հայրենադարձ	3000	18000	37000	48000
Ռելոկանտ	7000	23000	33000	51000

[14] https://www.vedomosti.ru/society/news/2023/03/16/966743-armeniya-o-bolee-100-000-pereehavshih
[15] https://www.german-economic-team.com/wp-content/uploads/2023/03/GET_ARM_WA_09_2023_EN.pdf
[16] https://xn--b1aew.xn--p1ai/dejatelnost/statistics/migracionnaya/item/28104344/; https://ru.armeniasputnik.am/20230310/v-2022-godu-iz-armenii-v-rossiyu-priekhalo-na-50-tys-menshe-trudovykh-migrantov-56518604.html

Հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ ներկայիս օտարերկրյա այցելուները կատարում են ծախսեր, որոնք բնորոշ չեն զբոսաշրջիկներին և Հայաստան են ժամանել ավելի երկար ժամանակահատվածով, քան սովորաբար անում են զբոսաշրջիկները, հաշվարկվել է մեկ տեղափոխվածի հաշվով ծախսած գումարը ՀՀ-ում մնալու ողջ ժամանակահատվածի համար: Ինչպես և «դասական» զբոսաշրջիկների ժամանակ, հիմք են հանդիսացել, նախ, բանկային քարտերով կատարված գործարքների միջին ծավալները, միևնույն ժամանակ ներառելով այլ ծախսային հոդվածներ. տեխնիկայի ձեռքբերում, բժշկական ծախսեր և այլն: Ընդ որում, եթե մարտ ամսվա համար որպես հաշվարկի հիմք են վերցվել արտերկրում թողարկված քարտերով իրականացված գործարքների տվյալները, ապա 2րդ եռամսյակից սկսված միջին ծախսերը հաշվարկվել են ՀՀ-ում թողարկված քարտերով իրականացված գործարքների տվյալներով՝ կիրառելով ոչ ռեզիդենտների կշիռը: Ոչ ՀՀ քաղաքացիների համար որպես առանձին ծախսային հոդված գնահատվել է նաև տան վարձակալության վճարը: Կանխիկով իրականացված ծախսերի գնահատման համար դիտարկվել են տվյալ ժամանակահատվածում ոչ ռեզիդենտների կողմից կանխիկով իրականացված արտարժույթի փոխարկումների և վճարային քարտերից կանխիկացված գումարների վերաբերյալ տվյալները: Արդյունքում 2022 թվականի ընթացքում ՀՀ տեղափոխվածների գծով վճարային հաշվեկշռում իրականացված տուրիստական ծառայությունների արտահանման լրահաշվարկը կազմել է մոտ 490 մլն ԱՄՆ դոլար կամ միջինում եռամսյակի համար մեկ անձի ծախսը մոտ 2200 ԱՄՆ դոլար:

Գծապատկեր 3. Սկզբնական եկամուտների հաշվեկշռի բաղադրիչների դինամիկան *(մլն ԱՄՆ դոլար)*

Աղյուսակ 8. Ֆինանսական հաշվի կառուցվածքն ըստ տնտեսության հատվածների

մլն. ԱՄՆ դոլար

	2018	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	*%-ային փոփոխությունը*
Ֆինանսական հաշիվ	**-689.8**	**-463.0**	**-682.8**	**-371.6**	**514.3**	-
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	130.2	883.3	-253.5	794.2	3067.8	3.9 անգամ
Զուտ ֆինանսական պարտավորությունների ստանձնում	819.9	1346.3	429.2	1165.8	2553.5	2.2 անգամ
Կենտրոնական բանկ	**1.4**	**647.1**	**-228.8**	**499.5**	**831.6**	**66.5**
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	-36.2	591.9	-277.7	689.5	939.5	36.3
Զուտ ֆինանսական պարտավորությունների ստանձնում	-37.6	-55.1	-48.8	190.0	107.9	-43.2
Ավանդային կազմակերպություններ, բացի կենտրոնական բանկից	**-428.9**	**-647.2**	**-626.2**	**107.7**	**113.7**	**5.5**
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	199.5	246.9	-318.9	-4.8	2208.6	-
Այդ թվում՝ ուղղակի ներդրումային գործունեության հետ կապված	-3.7	29.6	6.1	5.0	-2.6	-
Զուտ ֆինանսական պարտավորությունների ստանձնում	628.4	894.1	307.3	-112.5	2095.0	-
Այդ թվում՝ ուղղակի ներդրումային գործունեության հետ կապված	70.3	138.4	143.9	107.6	565.4	5.3 անգամ
Պետական կառավարում	**-156.3**	**-300.8**	**-135.6**	**-675.6**	**134.2**	**-**
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	0.4	0.0	-0.2	-1.8	1.0	-
Զուտ ֆինանսական պարտավորությունների ստանձնում	156.7	300.9	135.4	673.8	-133.2	-
Այլ հատվածներ	**-106.0**	**-162.0**	**307.9**	**-303.3**	**-565.1**	**86.3**
Զուտ ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերում	-33.5	44.5	343.2	111.3	-81.3	-
Այդ թվում՝ ուղղակի ներդրումային գործունեության հետ կապված	10.7	-162.6	-33.4	19.6	52.3	2.7 անգամ
Զուտ ֆինանսական պարտավորությունների ստանձնում	72.5	206.5	35.3	414.6	483.8	16.7
Այդ թվում՝ ուղղակի ներդրումային գործունեության հետ կապված	196.5	-38.1	-85.3	258.8	432.7	67.2

Աղյուսակ 9. ՀՀ տնտեսության իրական[17] և ֆինանսական հատվածներում կատարված օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների զուտ հոսքերն ու մաքուր պաշարներն ըստ երկրների

մլն. ԱՄՆ դոլար

[17] Իրական հատվածի տվյալների աղբյուրը հանդիսանում է ՀՀ ՎԿ-ն, ֆինանսականինը՝ ՀՀ ԿԲ-ն:

	2021		2022		Բացարձակ փոփոխությունը		Մաքուր պաշարներ 2022թ. դեկտեմբերի վերջին[14]	
	Զուտ հոսքեր[18]		Զուտ հոսքեր[13]					
	ընդամենը ներդրումներ	որից՝ ուղղակի ներդրումներ	ընդամենը ներդրում-ներ	որից՝ ուղղակի ներդրումներ	ընդամենը ներդրում-ներ	որից՝ ուղղակի ներդրումներ	ընդամենը ներդրում-ներ	որից՝ ուղղակի ներդրումներ
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	**302.1**	**366.4**	**2578.8**	**998.1**	**2276.7**	**631.6**	**13950.5**	**7123.8**
այդ թվում՝								
Ռուսաստանի Դաշնություն	78.6	50.0	337.4	242.0	258.9	192.0	2938.4	2236.1
Կիպրոս	16.9	43.4	140.2	138.7	123.3	95.3	919.2	833.3
Նիդերլանդներ	-24.9	-6.8	-242.9	-37.9	-218.0	-31.1	416.8	164.6
Լյուքսեմբուրգ	64.6	21.1	8.2	22.8	-56.4	1.7	859.8	263.8
Միացյալ Թագավորություն	46.5	42.2	-167.8	-180.7	-214.3	-223.0	516.2	391.4
Գերմանիա	121.0	82.2	-16.4	1.2	-137.4	-81.1	221.2	118.6
Միացյալ Նահանգներ	-58.9	6.8	0.6	31.7	59.5	24.9	309.3	259.0
Միջազգային կազմակերպություններ	93.2	7.2	-69.1	39.3	-162.3	32.1	737.7	136.1
Արգենտինա	48.0	48.1	-23.4	35.8	-71.5	-12.3	317.1	317.1
Լիբանան	3.9	3.8	2.9	2.9	-0.9	-0.9	92.5	77.0
Ֆրանսիա	23.5	-1.7	40.5	11.9	17.0	13.6	375.3	253.3
Իրանի Իսլամական Հանրապետություն	41.2	12.3	28.7	22.4	-12.5	10.1	218.9	118.3
Արաբական Միացյալ Էմիրաթներ	-0.2	-0.1	4.9	3.4	5.1	3.5	42.7	39.5
Վիրջինյան կղզիներ, Բրիտանական	6.9	8.3	195.1	198.6	188.3	190.3	396.2	376.3
Լատվիա	-4.8	-4.5	2.3	2.2	7.0	6.7	31.7	28.6
Շվեյցարիա	-4.5	-2.7	289.6	282.4	294.1	285.1	447.9	431.3
Իռլանդիա	-26.4	1.1	57.8	2.6	84.3	1.5	87.8	25.9
Իտալիա	46.2	35.6	16.7	15.3	-29.5	-20.3	234.3	131.1
Լիխտենշտեյն	6.4	-0.5	-1.1	0.0	-7.6	0.5	6.7	0.0
Կանադա	-20.0	0.3	2.5	18.5	22.5	18.2	359.4	357.1
Ավստրիա	-19.1	0.8	20.9	1.9	39.9	1.0	86.0	11.4
Բելգիա	-4.1	0.0	-3.1	0.0	1.0	0.0	8.0	3.5
Բելիզ	-0.1	-0.1	0.6	0.6	0.6	0.6	15.7	15.7
Պանամա	-6.2	0.0	-1.1	0.0	5.0	0.0	2.2	2.2
Այլ երկրներ [19]	-125.6	19.5	1955.1	142.6	2080.7	123.1	4309.5	532.5

Աղյուսակ 10. Օտարերկրյա ընդամենը և ուղղակի ներդրումների զուտ հոսքերն ու մաքուր պաշարներն ըստ տնտեսության ոլորտների

մլն. ԱՄՆ դոլար

[18] Զուտ հոսքերը հաշվետու ժամանակահատվածում օտարերկրյա ներդրումների գծով ստացումների և մարումների տարբերություններն են:

[19] Այլ երկրների «այլ ներդրումներ» գործիքի պաշարներում հիմնականում ներառված է ոչ ռեզիդենտների ավանդները՝ որի դասակարգումն ըստ առանձին երկրների ՀՀ առևտրային բանկերի կողմից ներկայումս չի իրականացվում:

Գործունեության տեսակը (ըստ ՏԳՏՀԴ խմբ.2)	2021		2022		Բացարձակ փոփոխությունը		Մաքուր պաշարները 2022թ. դեկտեմբերի վերջի դրությամբ	
	Զուտ հոսքեր		Զուտ հոսքեր					
	ընդամենը ներդրումներ	այդ թվում՝ ուղղակի ներդրումներ	ընդամենը ներդրումներ	այդ թվում՝ ուղղակի ներդրումներ	ընդամենը ներդրումներ	այդ թվում՝ ուղղակի ներդրումներ	ընդամենը ներդրումներ	այդ թվում՝ ուղղակի ներդրումներ
Ընդամենը	**302.1**	**366.4**	**2578.8**	**998.1**	**2276.7**	**631.6**	**13950.5**	**7123.8**
Այդ թվում՝								
Բուսաբուծություն ու անասնաբուծություն, որսորդություն և հարակից ծառայություններ	6.5	6.5	0.1	0.1	(6.4)	(6.5)	120.2	120.1
Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում	54.5	88.0	104.1	107.1	49.6	19.1	1,010.8	716.7
Հանքագործական արդյունաբերության և բացահանքերի շահագործման այլ ճյուղեր	3.5	1.9	1.1	(1.3)	(2.4)	(3.3)	35.8	5.9
Հանքագործական արդյունաբերության հարակից գործունեություն	2.2	2.2	18.5	18.5	16.3	16.3	362.3	362.3
Սննդամթերքի արտադրություն	2.7	(1.0)	(2.5)	2.8	(5.2)	3.8	25.7	16.5
Խմիչքների արտադրություն	6.8	5.7	18.4	3.5	11.7	(2.2)	310.5	262.2
Ծխախոտային արտադրատեսակների արտադրություն	(20.5)	-	(16.3)	-	4.3	-	1.1	-
Հիմնային մետաղների արտադրություն	(2.8)	13.1	5.4	(10.1)	8.2	(23.2)	235.7	172.4
Համակարգիչների, էլեկտրոնային և օպտիկական սարքավորանքի արտադրություն	(0.2)	(0.2)	(0.0)	(0.0)	0.2	0.2	73.4	73.4
Էլեկտրական սարքավորանքի արտադրություն	(0.5)	(0.4)	(0.5)	(0.5)	(0.0)	(0.1)	30.5	30.3
Արտադրատեսակների արտադրություն, չներառված ուրիշ խմբավորումներում	0.5	0.5	(1.3)	(1.3)	(1.8)	(1.8)	5.1	4.8
Էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարում	273.6	61.9	77.3	119.3	(196.3)	57.4	2182.1	1230.3
Ջրի հավաքում, մշակում և բաշխում	(4.2)	(4.2)	8.0	8.0	12.2	12.2	11.9	11.9
Շենքերի շինարարություն	2.0	2.0	2.1	2.1	0.1	0.1	70.5	48.4
Մեծածախ առևտուր, բացի ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների առևտրից	(6.5)	(9.5)	6.2	12.7	12.7	22.1	59.2	49.0
Մանրածախ առևտուր, բացի ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների առևտրից	(1.5)	0.4	1.3	1.6	2.8	1.2	46.5	12.9
Ցամաքային տրանսպորտի գործունեություն և փոխադրում խողովակաշարերով	26.9	2.6	6.8	5.3	(20.1)	2.8	401.7	261.2
Օդային տրանսպորտի գործունեություն	39.4	40.0	(15.1)	39.8	(54.5)	(0.1)	212.1	195.3
Կացության կազմակերպում	15.4	15.0	5.3	6.2	(10.1)	(8.8)	240.3	214.6
Հեռահաղորդակցություն	(12.6)	(4.4)	38.4	(13.2)	51.1	(8.8)	266.5	145.6

Գործունեության տեսակը (ըստ ՏԳՏՀԴ խմբ.2)	2021		2022		Բացարձակ փոփոխությունը		Մաքուր պաշարները 2022թ. դեկտեմբերի վերջի դրությամբ	
	Զուտ հոսքեր		Զուտ հոսքեր					
	ընդամենը ներդրումներ	այդ թվում՝ ուղղակի ներդրումներ	ընդամենը ներդրումներ	այդ թվում՝ ուղղակի ներդրումներ	ընդամենը ներդրումներ	այդ թվում՝ ուղղակի ներդրումներ	ընդամենը ներդրումներ	այդ թվում՝ ուղղակի ներդրումներ
Ծրագրային ապահովման մշակում, խորհրդատվություններ և հարակից գործունեություն համակարգչային տեխնոլոգիաների բնագավառում	3.3	3.4	4.6	4.6	1.3	1.1	29.4	29.3
Ֆինանսական միջնորդություն, բացի ապահովագրությունից և կենսաթոշակային ապահովությունից	(112.3)	107.8	2,094.8	565.2	2,207.1	457.4	7,194.7	2,329.5
Անշարժ գույքի հետ կապված գործունեություն	34.9	33.0	143.0	69.6	108.0	36.6	578.1	439.4
Գիտական հետազոտություններ և մշակումներ	(3.0)	(3.0)	(3.0)	(2.9)	(0.0)	0.1	33.6	33.6
Սպորտի, զվարճությունների և հանգստի կազմակերպման բնագավառում գործունեություն	0.2	0.2	(0.2)	(0.2)	(0.4)	(0.4)	20.8	16.0
Այլ գործունեություն	(6.3)	5.1	82.2	61.3	88.5	56.2	392.0	342.3

Աղյուսակ 11. ՀՀ միջազգային ներդրումային դիրքի դինամիկան ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ

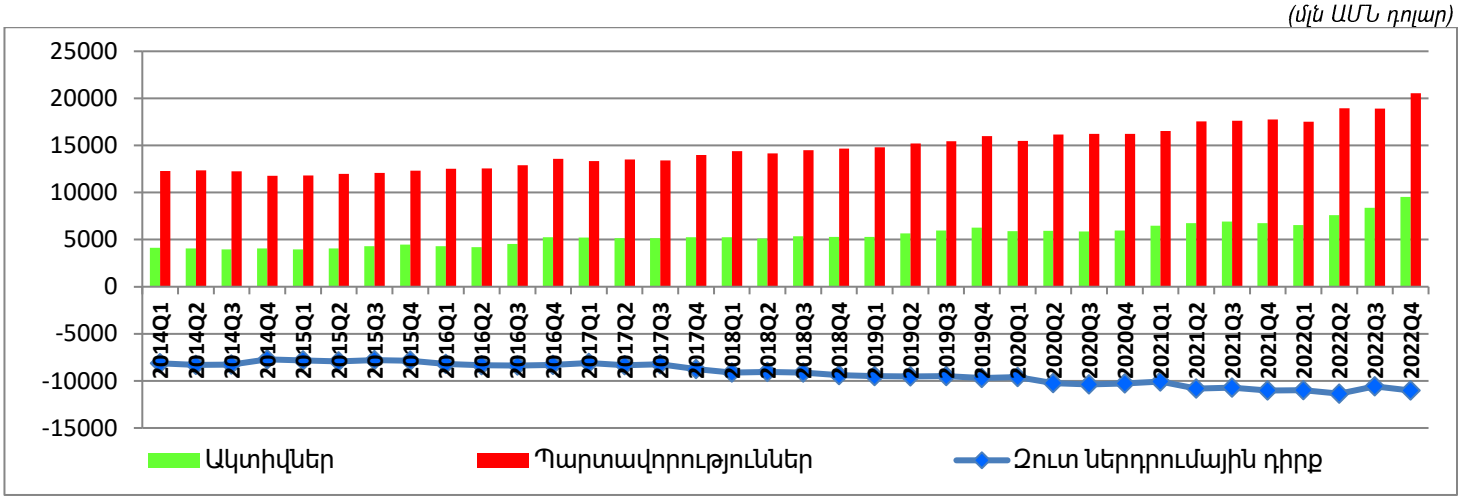
մլն. ԱՄՆ դոլար

	2018	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	Հավելաճի տեմպը 2021թ. վերջի նկատմամբ,%
ԶՈՒՏ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԴԻՐՔ	**-9399.0**	**-9710.9**	**-10280.1**	**-11006.4**	**-11027.4**	**0.2**
Ակտիվներ	**5277.8**	**6277.8**	**5954.0**	**6743.9**	**9533.1**	**41.4**
Ուղղակի ներդրումներ	**669.1**	**536.5**	**492.3**	**518.7**	**570.5**	**10.0**
Բաժնետիրական կապիտալին և ներդրումային ֆոնդերին մասնակցություն	259.5	278.0	282.7	300.5	348.6	16.0
Պարտքի գործիքներ	409.6	258.4	209.7	218.2	221.9	1.7
Պորտֆելային ներդրումներ	**109.7**	**205.0**	**245.7**	**321.8**	**1304.9**	**4.1 անգամ**
Բաժնետիրական կապիտալին և ներդրումային ֆոնդերին մասնակցություն	93.0	173.0	234.6	307.9	380.4	23.6
Պարտքի գործիքներ	16.7	32.0	11.1	13.9	924.5	66.4 անգամ
Ֆինանսական ածանցյալներ	**1.0**	**0.8**	**2.5**	**7.7**	**5.0**	**-35.0**
Այլ ներդրումներ	**2238.7**	**2685.8**	**2597.9**	**2665.9**	**3540.9**	**32.8**
Այլ կապիտալ	28.9	30.6	32.2	32.0	38.7	20.8
Դրամական միջոցներ և ավանդներ	1381.4	1598.6	1802.7	1878.3	2,542.7	35.4
Վարկեր	662.9	756.3	577.4	500.0	587.6	17.5
Կենտրոնական բանկ	0.0	0.0	0.0	0.0	-	-
Ավանդային կազմակերպություններ	643.9	697.1	513.8	437.3	511.9	17.1
Պետական կառավարում	8.8	7.3	5.6	3.8	3.0	-22.0
Այլ հատվածներ	10.1	51.9	58.0	58.9	72.7	23.4
Ապահովագրական, կենսաթոշակային և ստանդարտացված ծրագրեր	8.7	15.4	12.0	12.5	21.8	75.0

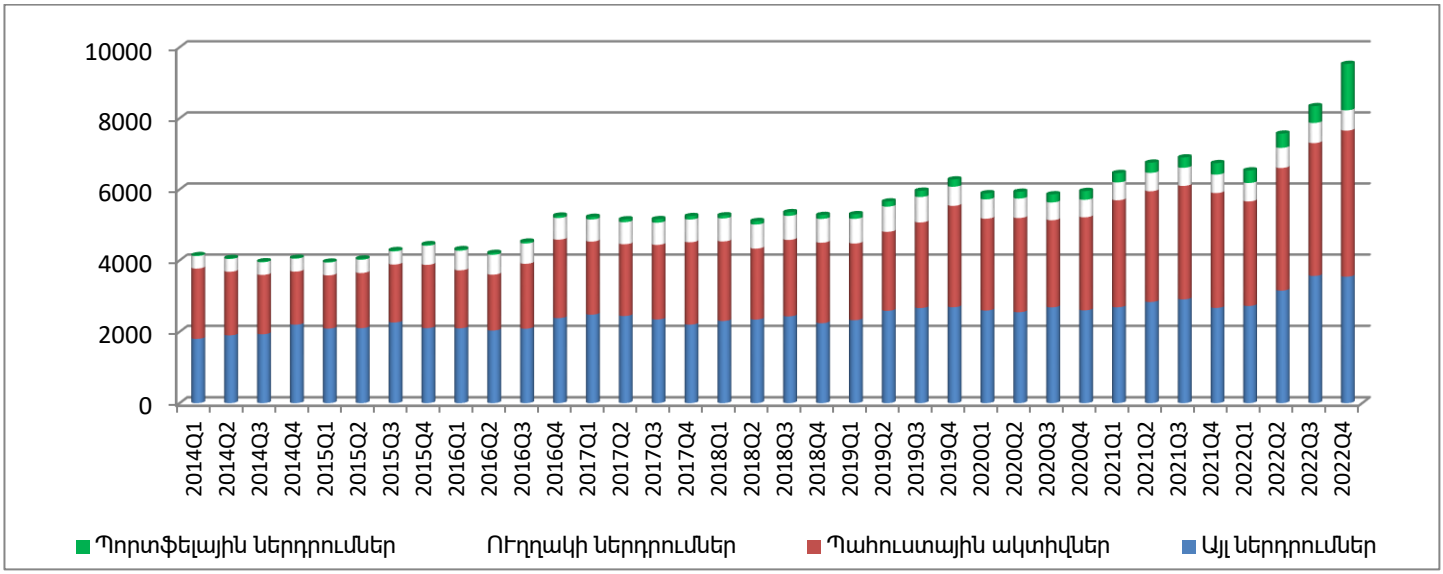
	2018	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	Հավելաճի տեմպը 2021թ. վերջի նկատմամբ,%
Առևտրային վարկեր և կանխավճարներ	130.8	252.0	146.6	210.8	308.6	46.4
Այլ հաշիվներ ստացվող	26.0	32.9	27.0	32.3	41.5	28.4
Պահուստային ակտիվներ	**2259.3**	**2849.7**	**2615.5**	**3229.9**	**4111.8**	**27.3**
Պարտավորություններ	**14676.8**	**15988.7**	**16234.1**	**17750.3**	**20560.5**	**15.8**
Ուղղակի ներդրումներ	**5527.1**	**5520.9**	**5229.0**	**5629.4**	**7123.8**	**26.5**
Բաժնետիրական կապիտալին և ներդրումային ֆոնդերին մասնակցություն	3721.5	3580.3	3287.9	3863.0	5,260.1	36.2
Պարտքի գործիքներ	1805.6	1940.7	1941.0	1766.4	1,863.7	5.5
Պորտֆելային ներդրումներ	**985.9**	**1146.5**	**1139.9**	**1837.7**	**1333.7**	**-27.4**
Բաժնետիրական կապիտալին և ներդրումային ֆոնդերին մասնակցություն	28.87	26.6	31.7	36.9	40.9	10.8
Պարտքի գործիքներ	957.0	1119.8	1108.2	1800.8	1,292.8	-28.2
Ֆինանսական ածանցյալներ	**0.7**	**1.9**	**3.8**	**1.6**	**1.6**	**-2.7**
Այլ ներդրումներ	**8163.0**	**9319.4**	**9861.5**	**10281.6**	**12101.3**	**17.7**
Այլ կապիտալ	0.0	0.0	0.0	0.0	-	-
Դրամական միջոցներ և ավանդներ	1186.5	1891.0	1620.8	1489.7	3,314.4	2.2 անգամ
Վարկեր	6614.2	7085.6	7842.6	8146.2	8,084.8	-0.8
Կենտրոնական բանկ	551.9	490.9	461.0	458.8	554.2	20.8
ԱՄՀ վարկի օգտագործում	249.2	202.6	161.5	109.7	100.3	-8.6
Ավանդային կազմակերպություններ	1225.2	1277.4	1629.3	1513.4	1,313.3	-13.2
Պետական կառավարում	4182.5	4357.2	4707.9	4527.2	4,567.0	0.9
ԱՄՀ վարկի օգտագործում	79.6	51.1	358.5	330.4	379.5	14.9
Այլ հատվածներ	654.5	960.2	1044.5	1646.7	1,650.3	0.2
Ապահովագրական, կենսաթոշակային և ստանդարտացված ծրագրեր	4.8	7.2	9.0	13.4	20.6	54.4
Առևտրային վարկեր և կանխավճարներ	169.2	153.4	178.1	245.7	335.9	36.7
Այլ հաշիվներ ստացվող	65.7	60.3	84.2	90.7	62.9	-30.6
ՀՓԻ տեղաբաշխում	122.6	121.8	126.7	296.0	282.7	-4.5

<u>Գծապատկեր 4.</u> Զուտ միջազգային ներդրումային դիրքի, արտաքին ակտիվների և պարտավորությունների դինամիկան ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, ըստ գործիքների, եռամսյակային բաշխմամբ

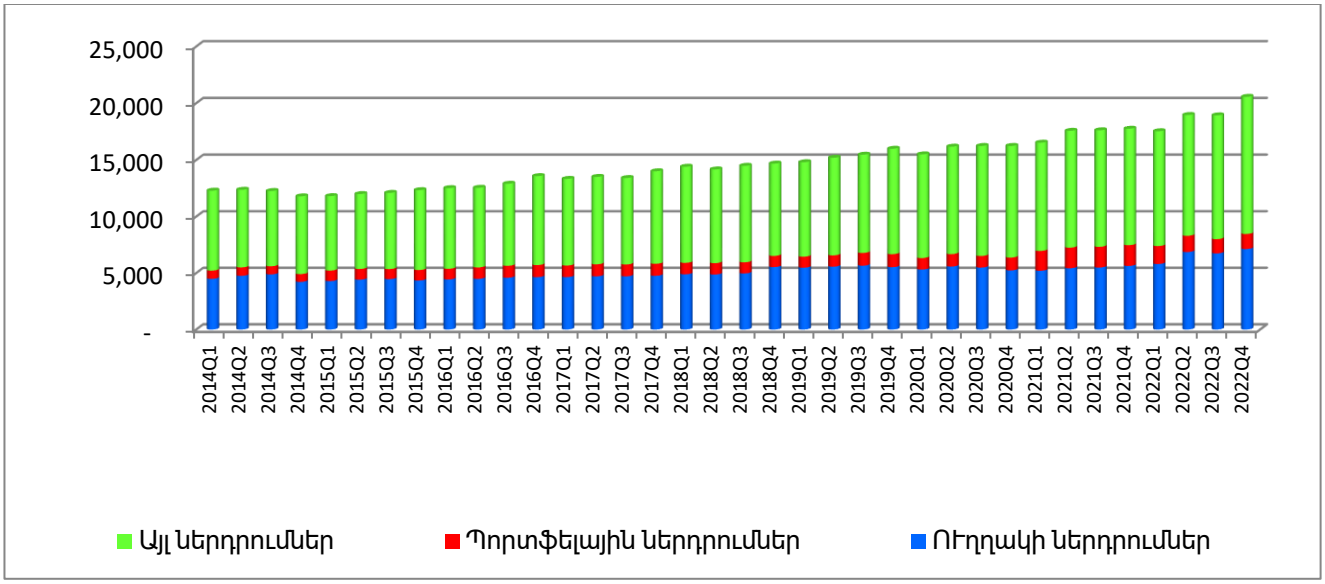
(մլն ԱՄՆ դոլար)

<u>Գծապատկեր 5.</u> Արտաքին ակտիվների պաշարների կառուցվածքի դինամիկան ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, ըստ գործիքների, եռամսյակային բաշխմամբ *(մլն ԱՄՆ դոլար)*

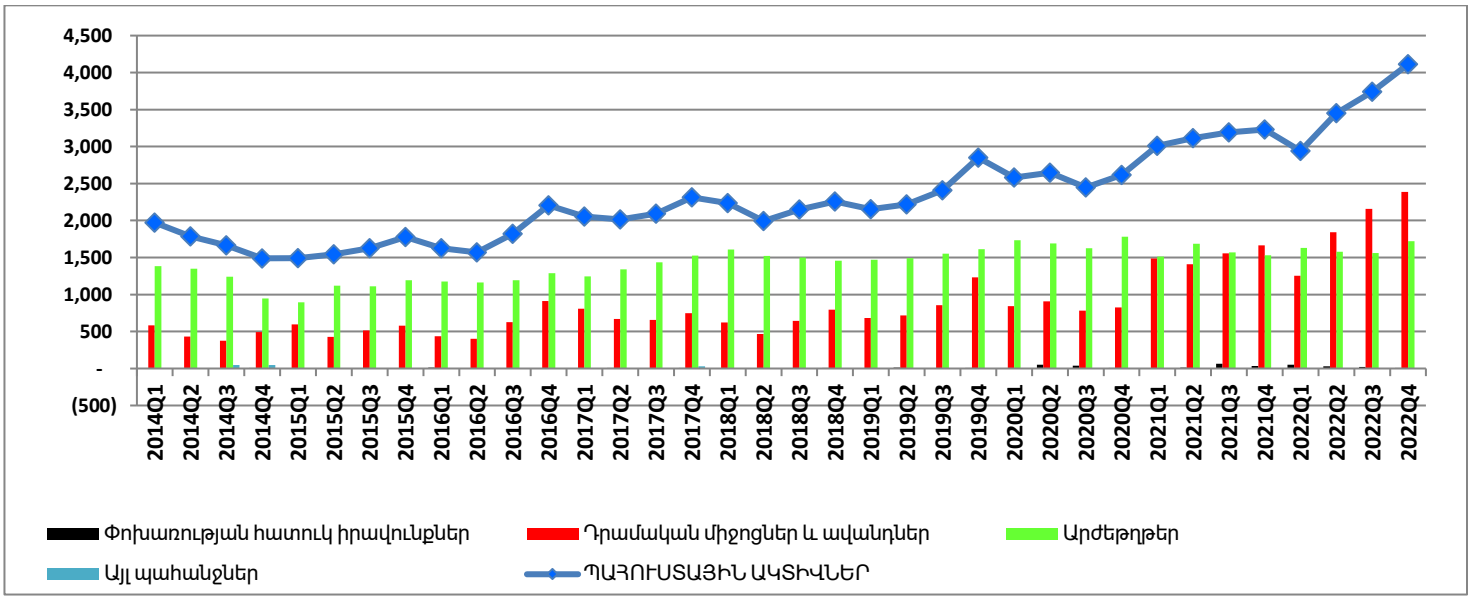

<u>Գծապատկեր 6.</u> Արտաքին պարտավորությունների պաշարների կառուցվածքի դինամիկան ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, ըստ գործիքների, եռամսյակային բաշխմամբ *(մլն ԱՄՆ դոլար)*

<u>Գծապատկեր 7.</u> Միջազգային պահուստների դինամիկան ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, ըստ գործիքների, եռամսյակային բաշխմամբ

(մլն ԱՄՆ դոլար)

Աղյուսակ 12. ՀՀ համախառն արտաքին պարտքի դիրքերի դինամիկան ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ

մլն. ԱՄՆ դոլար

	2018	2019	2020	2021	2022	Հավելաճի տեմպը 2021թ. վերջի նկատմամբ,%
Պետական կառավարման մարմիններ	**5088.7**	**5427.7**	**5721.0**	**6238.3**	**5769.7**	**-7.5**
Կարճաժամկետ	**0.0**	**0.8**	**0.9**	**0.4**	**0.0**	**-98.0**
Կանխիկ դրամական միջոցներ և ավանդներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Պարտքի գործիքներ	0.0	0.8	0.9	0.4	0.0	-98.0
Վարկեր	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Առևտրային վարկեր և կանխավճարներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Այլ պարտքային պարտավորություններ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Երկարաժամկետ	**5088.7**	**5426.9**	**5720.1**	**6237.9**	**5769.6**	**-7.5**
Հատուկ փոխառության իրավունք (ՀՓԻ), տեղաբաշխում	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Կանխիկ դրամական միջոցներ և ավանդներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Պարտքի գործիքներ	906.2	1069.7	1012.2	1710.7	1202.7	-29.7
Վարկեր	4182.5	4357.2	4707.9	4527.2	4567.0	0.9
Առևտրային վարկեր և կանխավճարներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Այլ պարտքային պարտավորություններ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Կենտրոնական բանկ	**676.1**	**615.4**	**590.3**	**758.6**	**840.3**	**10.8**
Կարճաժամկետ	**1.6**	**2.7**	**2.6**	**3.8**	**3.4**	**-10.6**
Կանխիկ դրամական միջոցներ և ավանդներ	0.7	1.2	1.2	1.6	3.3	2.0 անգամ
Պարտքի գործիքներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Վարկեր	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Առևտրային վարկեր և կանխավճարներ	0.1	0.1	0.1	2.0	0.1	-97.3
Այլ պարտքային պարտավորություններ	0.7	1.3	1.3	0.2	0.1	-55.2
Երկարաժամկետ	**674.5**	**612.7**	**587.8**	**754.8**	**836.9**	**10.9**
Հատուկ փոխառության իրավունք (ՀՓԻ), տեղաբաշխում	122.6	121.8	126.7	296.0	282.7	-4.5
Կանխիկ դրամական միջոցներ և ավանդներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Պարտքի գործիքներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Վարկեր	551.9	490.9	461.0	458.8	554.2	20.8
Առևտրային վարկեր և կանխավճարներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Այլ պարտքային պարտավորություններ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Ավանդային կազմակերպություններ, բացի կենտրոնական բանկից	**2511.0**	**3271.3**	**3431.4**	**3193.2**	**4822.8**	**51.0**
Կարճաժամկետ	**960.1**	**1513.9**	**1436.8**	**1292.6**	**2973.5**	**2.3 անգամ**
Կանխիկ դրամական միջոցներ և ավանդներ	763.5	1340.4	1107.7	1077.8	2723.3	2.5 անգամ
Պարտքի գործիքներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Վարկեր	147.5	118.6	241.6	112.8	142.1	25.9
Առևտրային վարկեր և կանխավճարներ	8.3	18.3	23.5	30.6	64.0	2.1 անգամ
Այլ պարտքային պարտավորություններ	40.8	36.5	64.0	71.3	44.2	-38.1
Երկարաժամկետ	**1550.9**	**1757.4**	**1994.6**	**1900.6**	**1849.3**	**-2.7**
Կանխիկ դրամական միջոցներ և ավանդներ	422.3	549.4	511.9	410.3	587.9	43.3
Պարտքի գործիքներ	50.8	49.3	95.0	89.7	90.2	0.5

	2018	2019	2020	2021	2022	Հավելաճի տեմպը 2021թ. վերջի նկատմամբ,%
Վարկեր	1077.8	1158.8	1387.7	1400.6	1171.2	-16.4
Առևտրային վարկեր և կանխավճարներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Այլ պարտքային պարտավորություններ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Այլ Հատվածներ	**844.3**	**1124.8**	**1226.9**	**1892.3**	**1961.4**	**3.7**
Կարճաժամկետ	**172.1**	**140.1**	**162.6**	**227.1**	**265.1**	**16.7**
Կանխիկ դրամական միջոցներ և ավանդներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Պարտքի գործիքներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Վարկեր	21.4	11.8	11.0	17.1	22.1	29.4
Առևտրային վարկեր և կանխավճարներ	141.9	117.2	141.5	199.9	228.5	14.3
Այլ պարտքային պարտավորություններ	8.7	11.0	10.0	10.1	14.5	43.0
Երկարաժամկետ	**672.2**	**984.7**	**1064.3**	**1665.2**	**1696.3**	**1.9**
Կանխիկ դրամական միջոցներ և ավանդներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Պարտքի գործիքներ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Վարկեր	633.1	948.4	1033.4	1629.6	1628.2	-0.1
Առևտրային վարկեր և կանխավճարներ	18.9	17.7	13.0	13.1	43.3	3. 3 անգամ
Այլ պարտքային պարտավորություններ	20.2	18.6	17.9	22.4	24.8	10.6
Ուղղակի ներդրումներ՝ միջֆիրմային վարկեր	**1805.6**	**1940.7**	**1941.0**	**1766.4**	**1863.7**	**5.5**
Համախառն Արտաքին Պարտք	**10925.7**	**12379.9**	**12910.7**	**13848.8**	**15257.9**	**10.2**

Աղյուսակ 13. ՀՀ արտաքին պետական վարկերի կառուցվածքը ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ

(Ըստ ՀՀ ֆինանսների նախարարության տվյալների)

	2020		*2021*		*2022*		Հավելաճի տեմպը 2021թ. վերջի նկատմամբ, %
	մլն ԱՄՆ դոլար	տես.կշիռ (%)	մլն ԱՄՆ դոլար	տես.կշիռ (%)	մլն ԱՄՆ դոլար	տես.կշիռ (%)	
Բազմակողմանի	**3917.8**	**76.4**	**3770.9**	**76.4**	**3771.9**	**74.6**	**0.0**
Համաշխարհային բանկ և Գյուղատնտեսության զարգացման գործակալություն	1895.1	37.0	1822.5	36.9	1712	33.9	(6.1)
ԱՄՀ	518.8	10.1	439	8.9	476.3	9.4	8.5
Ասիական զարգացման բանկ (ADB)	788.9	15.4	778.7	15.8	857	17.0	10.1
Եվրամիություն	79.7	1.6	73.5	1.5	69.4	1.4	(5.6)
Նավթ արդյունահանող երկրների կազմակերպություն (OPEC)	50.2	1.0	45.3	0.9	40.3	0.8	(11.0)
Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկ	20.6	0.4	21.4	0.4	25.8	0.5	20.6
Եվրոպական ներդրումային բանկ	247.5	4.8	266.4	5.4	259.7	5.1	(2.5)
Եվրասիական զարգացման բանկ (EDB)	317.0	6.2	324.1	6.6	331.4	6.6	2.3
Երկկողմանի	**1207.3**	**23.6**	**1167.9**	**23.6**	**1283.3**	**25.4**	**9.9**
Ճապոնիա	227.6	4.4	194.3	3.9	161.1	3.2	(17.1)
Գերմանիա	408.4	8.0	417.4	8.5	511.0	10.1	22.4
ԱՄՆ	12.1	0.2	10.4	0.2	8.6	0.2	(17.3)
Ֆրանսիա	149.7	2.9	144.4	2.9	244.5	4.8	69.3
Աբու-Դաբի	4.0	0.1	3.4	0.1	2.8	0.1	(17.6)
KBC bank NV (Բելգիա)	3.0	0.1	2.2	0.04	1.6	0.03	(27.3)
Raiffeisen Bank International AG (Ավստրիա)	7.7	0.2	6.2	0.1	4.9	0.1	(21.0)
Լինսի հիմնադրամ	2.6	0.1	2.8	0.1	3.4	0.1	21.4
Erste Bank AG	9.8	0.2	8.3	0.2	7.2	0.1	(13.3)
Export China	23.0	0.4	22	0.4	18.6	0.4	(15.5)
Ռուսաստանի Դաշնություն	359.4	7.0	356.5	7.2	319.5	6.3	(10.4)
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	**5125.1**	**100.0**	**4938.8**	**100.0**	**5055.2**	**100**	**2.4**